

Jämställdhet i staden - en uppföljning 2020

[stockholm.se](https://www.stockholm.se)

Inledning

Denna rapport sammanställer och analyserar könsuppdelad statistik från stadens ordinarie uppföljning av verksamheten år 2020. Så kan arbetet för ökad jämställdhet mätas. Rapporten ger en nulägesbild och pekar på både framgångar och utmaningar i arbetet för ökad jämställdhet.

I kommunfullmäktiges budget 2020 framgår att Stockholm ska vara en jämställd stad. Jämställdhetsintegrering är den strategi som staden använder för att uppnå målet och i budget skrivs detta fram genom att samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska integrera ett jämställdhetsperspektiv vid beslutsfattande, planering och utförande av verksamheten.

Program för ett jämställt Stockholm 2018-2022 vägleder också nämndernas och bolagsstyrelsernas prioriteringar i jämställdhetsarbetet. Programmet utgår från de sex nationella jämställdhetspolitiska delmålen med ett tillägg som fokuserar på att stadens välfärd och service ska vara likvärdig för kvinnor och män, flickor och pojkar.

Det nationella jämställdhetspolitiska målet lyder; *Kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv*. Dess delmål pekar ut sex områden där Sverige särskilt behöver utjämna skillnader mellan könen. I delmålen ingår; en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, en jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Syftet med rapporten är att sammanställa och analysera könsuppdelad statistik från nämndernas redovisning i verksamhetsberättelsen. Rapporten synliggör jämställdhetsutmaningar och är ett stöd i förvaltningarnas arbete med jämställdhetsintegrering.

Målgrupp för rapporten är i första hand anställda i stadsdelsförvaltningarna med ansvar för utvecklingsarbete exempelvis chefer, controllers, strateger och verksamhetsutvecklare. Rapporten är även viktig för anställda vid fackförvaltningar med ansvar inom stadens välfärdsverksamhet och för politiker som vill fördjupa sin kunskap.

Rapporten följer ordinarie målstruktur. I denna rapport redovisas och analyseras indikatorer kopplade till verksamhetsområdesmålen under inriktningsmål 1. *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla*. Detta är ett medvetet val då jämställdhetsintegreringen kommit längst här och tillgången till könsuppdelad statistik är större än under inriktningsmål 2 och 3. Det betyder inte att jämställdhetsintegrering av inriktningsmål 2 och 3 är mindre viktigt.

Följande verksamhetsområdesmål ingår i rapporten:

- 1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort
- 1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i
- 1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige
- 1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet
- 1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Rapporten bidrar även till stadens ambition att vara ledande i genomförandet av Agenda 2030. Den utgör också ett led i att nå stadens långsiktiga vision; *Vision 2040 - Möjligheternas Stockholm*.

Flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har bäring på och kan visa riktning för stadens inriktningsmål 1. *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla*. Centralt är agendans princip om att ingen ska lämnas utanför. Vidare mål 5 och 10, *Jämställdhet* och *Minskad ojämlikhet*, som förutom att de är egna mål även ska genomsyra genomförandet av samtliga av agendans mål. Mål 11 *Hållbara städer och samhällen* är också ett mål som är av stadsövergripande karaktär. Alla stadens verksamheter bidrar till att uppfylla dessa tre mål i Agenda 2030.

Rapporten läggs som en bilaga till stadens årsredovisning 2020.

Sammanfattning

Stockholm ska vara en jämställd stad. Jämställdhetsintegrering är den strategi som staden använder för att uppnå målet. Denna rapport sammanställer och analyserar könsuppdelade indikatorer kopplade till verksamhetsområdesmålen under inriktningsmål 1. *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla*. Syftet med rapporten är att den ska vara ett stöd i förvaltningarnas fortsatta arbete med jämställdhetsintegrering.

Arbetet för ökad jämställdhet bedrivs med utgångspunkt i *Program för ett jämställt Stockholm* och är i flertalet nämnder väl etablerat. Könsuppdelad statistik används för att analysera resultat. Många nämnder skulle dock tjäna på ett mer systematiskt arbete där insatser tas fram utifrån analyser och identifierade jämställdhetsutmaningar.

Resultatet för tre indikatorer presenteras och analyseras under målet om att människor i Stockholm är självförsörjande och vägen till arbete och svensk kunskaper är kort. Det framgår att det är i ytterstaden som utmaningarna med ekonomiskt bistånd är störst. Kön är en viktig faktor vid utformandet av insatser för att bryta bidragsberoende men andra faktorer påverkar också utfallet såsom utbildningsnivå, hälsa, socioekonomisk bakgrund, födelseland och uppdelningen av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.

Då medborgarundersökningen inte kunde genomföras på grund av pandemin presenteras och analyseras istället ett urval av resultat från stadens trygghetsmätning 2020 som ett sätt att följa upp målet om att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i. Det finns en paradox i resultaten – trots att män är mer utsatta för fysiskt våld, hot och rån är de mindre oroliga än kvinnor. Oron får inte heller lika stora konsekvenser för hur de rör sig i staden som för kvinnor.

Tre indikatorer presenteras och analyseras under målet om att barn i Stockholm når sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige, samtliga handlar om skolans kunskapsuppdrag. Pojkars resultat är lägre än flickors i samtliga indikatorer och könsskillnaderna i årskurs 6 har ökat de senaste åren. Trots att skillnaderna i resultat är betydligt större vid en

jämförelse utifrån ett socioekonomiskt index behövs både ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv i skolans utvecklingsarbete.

Två indikatorer och ett nyckeltal presenteras och analyseras under målet om att människor i Stockholm får behov av stöd och insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet. Resultaten i nyckeltalet gällande antal personer som utsätts för våld i nära relationer som är kända av socialtjänsten pekar mot att det troligtvis finns många våldsutsatta kvinnor och män som inte har kontakt med socialtjänsten.

Tre indikatorer presenteras och analyseras under målet om att äldre i Stockholm har en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande. Äldre med hemtjänst är generellt lite mer nöjda än de äldre som bor på vård- och omsorgsboenden. Könsskillnaden gällande nöjdheten med hemtjänsten är också mindre jämfört med vård- och omsorgsboenden, både i hela staden och i stadsdelsnämnderna. Dock tyder resultatet på att fler faktorer än kön behöver beaktas för att nå en högre nöjdhet bland omsorgstagarna.

Innehåll

Inledning	3
Sammanfattning	5
Mål 1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	8
Mål 1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	9
Mål 1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	16
Mål 1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	22
Mål 1.4 I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet	28
Mål 1.5 I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	35
Tabellbilaga.....	41

Mål 1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Det första inriktningsmålet *En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla* omfattar stora delar av de välfärdstjänster som invånarna i staden erbjuds: ekonomiskt bistånd, vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser, förskola och skola, socialtjänstinsatser samt service, vård och omsorg för äldre. Utöver välfärdstjänsterna ingår också stadens trygghetsarbete.

Staden har höga ambitioner på områdena som beskrivs i *Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm*:

Stockholm är känd som en av världens tryggaste, renaste och mest tillgängliga storstäder. Staden präglas av tillit mellan människor och samhälle som har sin grund i goda uppväxtvillkor där människor har bostad, utbildning, arbete och uppfyller sina livsdrömmar. Stockholm är världsledande i arbetet med att leva upp till de mänskliga rättigheterna och i att tillgodose barnens rättigheter.¹

Stockholms stad tillhandahåller service och tjänster av högsta kvalitet. Alla välfärdstjänster utgår från de behov och de rättigheter som invånarna och verksamma inom staden har. Alla brukare möter en likvärdig och rättssäker myndighetsutövning. Välfärden håller högsta kvalitet i hela staden bland en mångfald av utförare och det finns tydlig och lättillgänglig information om den offentligt finansierade servicen. Det är också enkelt att ansöka om olika former av service, tillstånd och andra myndighetsbeslut. Detta medför ökad trygghet, självbestämmande och livskvalitet, särskilt för de allt fler äldre invånarna och för dem med funktionsnedsättningar.²

¹ Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm s. 8

² Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm s. 13

Mål 1.1. I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskunskaper är kort

Alla stockholmare ska ges förutsättningar att försörja sig själva och inkluderas i samhället. Personer med ekonomiskt bistånd ska få individuellt utformade insatser för att undvika långvarigt behov av bistånd. Stadsdelsförvaltningarnas arbete ska ske i nära samverkan med stadens verksamheter som erbjuder arbetsmarknadsinsatser.³

För att möta en arbetsmarknad som växer och efterfrågar kompetens och för att bryta arbetslöshet behövs vuxenutbildning, sfi, förbättrad matchning och effektiva arbetsmarknadsåtgärder i samarbete med stadens näringsliv och arbetsgivare. Ungdomar, nyanlända, personer med funktionsnedsättningar och personer som står långt från arbetsmarknaden ska särskilt prioriteras för att förebygga långvarigt utanförskap.⁴

Staden ska erbjuda effektiva och individuellt anpassade arbetsmarknadsinsatser för att förbättra individens förutsättningar för en hållbar egen försörjning. Unga arbetslösa är en prioriterad grupp och dessa ska erbjudas insatser, anställningar och praktikplatser. Genom en Stockholmsjobbansättning kan personer som står långt från arbetsmarknaden få viktiga meriter, kontakter och motivation.⁵

Målet delas ofta in i tre delar utifrån stadens uppdrag och ansvar: ekonomiskt bistånd, vuxenutbildning och arbetsmarknadsinsatser. Samtliga tre delar av målet mäts och följs upp av indikatorer. Här presenteras och analyseras ett urval av resultat av indikatorerna från verksamhetsberättelsen 2020. Urvalet har gjorts i samarbete med ansvarig controller på stadsledningskontoret. Samtliga målets indikatorer redovisas uppdelat på stadsdelsnämnder och kön i rapportens tabellbilaga.

³ Budget 2020 s. 101

⁴ Budget 2020 s. 107

⁵ Budget 2020 s 107

Resultat från verksamhetsberättelsen 2020

Två indikatorer mäter ekonomiskt bistånd och nedan redovisas resultaten från båda. En indikator för arbetsmarknadsinsatser redovisas också.

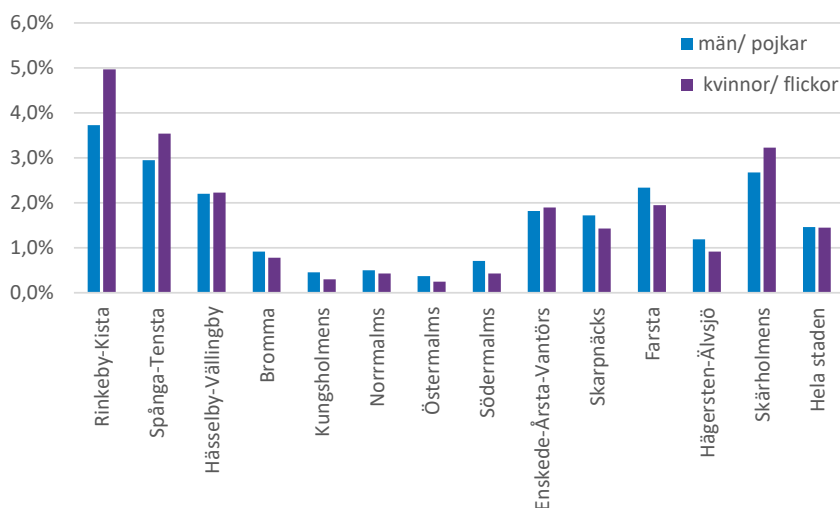
Ekonomiskt bistånd

Årets resultat för hela staden visar att 1,5 procent av stadens vuxna invånare har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen. Utfallet för kvinnor och män är samma: 1,5 procent. För hela staden är alltså könsskillnaderna obefintliga. Kommunfullmäktiges årsmål är 1,5 procent och det uppnås sett till hela staden för både kvinnor och män.

I diagram 1 framgår dock stora skillnader mellan stadsdelsnämnderna och i flera av nämnderna finns även stora könsskillnader. Högst andel personer med ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen finns i Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, här har 5,0 procent av kvinnorna och 3,7 procent av männen ekonomiskt bistånd. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd och Skärholmen stadsdelsnämnd har jämfört med övriga stadsdelar en högre andel personer med ekonomiskt bistånd och även här är kvinnorna fler än männen. I andra stadsdelsnämnder, såsom Södermalm, Farsta, Skarpnäcks och Hägersten-Älvsjö, har män ekonomiskt bistånd i högre utsträckning än kvinnor.

Lägst andel personer med ekonomiskt bistånd har innerstadens stadsdelar och här är könsskillnaderna relativt små.

Diagram 1: Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen

Den andra indikatorn mäter andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare. Årets resultat för hela staden är 0,9 procent. Även för denna indikator är könsskillnaden sett till hela staden i princip obefintlig, både kvinnor och män har ett resultat på 0,9 procent. Kommunfullmäktiges årsmål är 1 procent och det uppnås alltså sett till hela staden för både kvinnor och män.

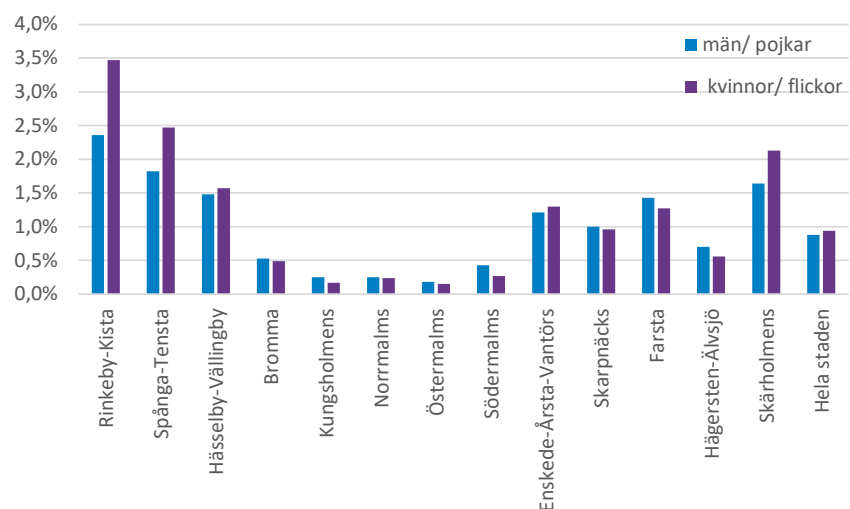
I diagram 2 framgår att även för denna indikator visar resultatet stora skillnader mellan stadsdelsnämnderna och i flera av nämnderna är könsskillnaderna relativt stora.

I Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd är resultatet högst i staden; 3,5 procent av kvinnorna och 2,4 procent av männen har långvarigt ekonomiskt bistånd. I Skärholmens stadsdelsnämnd och Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ligger kvinnornas resultat också betydligt högre än männens.

I stadsdelsnämnderna Södermalm, Farsta och Hägersten-Älvsjö är männens resultat lite högre än kvinnornas.

Lägst resultat har innerstadens stadsdelsnämnder och könsskillnaderna är små.

Diagram 2: Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare

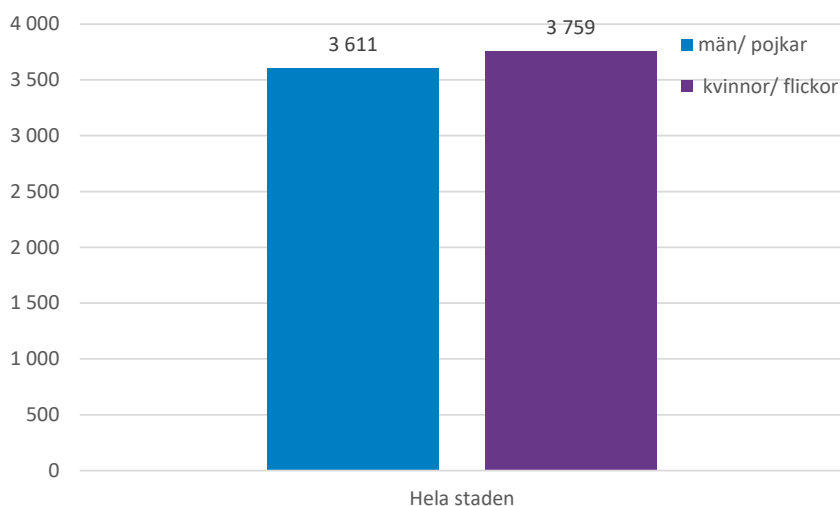
Arbetsmarknadsinsatser

En indikator har valts ut bland de arbetsmarknadsinsatser som staden erbjuder och det är antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi.

Årets resultat för hela staden visar att 7370 ungdomar har fått feriejobb i stadens regi, 3759 flickor och 3611 pojkar. Kommunfullmäktiges årsmål är 9000 och uppnås inte. Pandemin påverkade i hög utsträckning arbetet med feriejobb och inga arbetstillfällen kunde erbjudas inom vård och omsorg samt förskola.

Fler flickor än pojkar har fått feriejobb, skillnaden mellan könen är 148 platser.

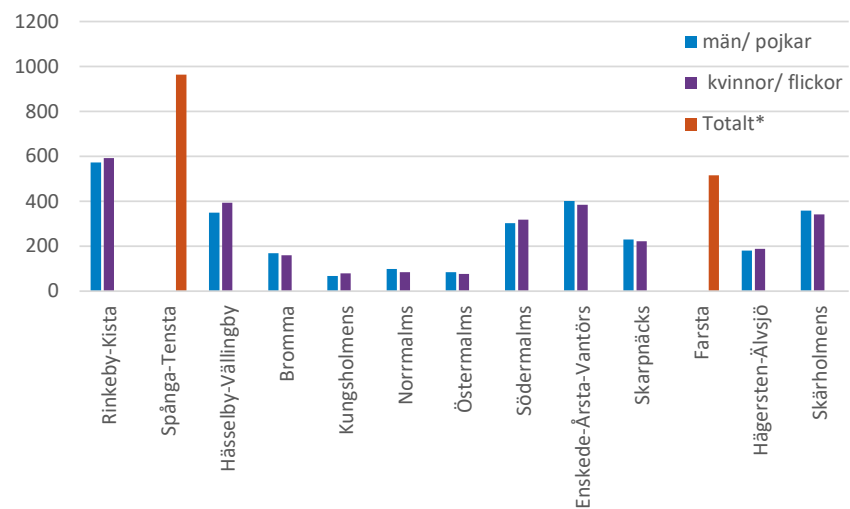
Diagram 3: Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi

Antalet feriejobb som stadsdelsnämnderna har erbjudit skiljer sig åt. Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, som erbjudit flest ungdomar feriejobb, har ett resultat på 592 platser för flickor och 573 för pojkar. De stadsdelsnämnder som erbjudit minst feriejobb är Kungsholmens stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd, där färre än 100 flickor och 100 pojkar fått feriejobb.

Könsskillnaderna är relativt små i samtliga stadsdelar. Spånga-Tensta och Farsta har inte rapporterat könsuppdelat, därför redovisas deras resultat som totaler.

Diagram 4: Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi

*Total eftersom stadsdelsförvaltningen inte rapporterat könsuppdelat

Jämställdhetsanalys mål 1.1

Att stockholmare är självförsörjande och att vägen till arbete och svenskkunskaper är kort är avgörande för att avskaffa fattigdom. Detta ger alla stockholmare, oavsett kön, chansen till ett värdigt och tryggt liv. Mål 1.1 är därför viktigt i arbetet för ökad jämställdhet. Fokusområden i stadens *Program för ett jämställt Stockholm* som har bäring på målet är ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning och att stadens välfärd och service ska vara likvärdig för alla oavsett kön. De två första områdena tangerar även de nationella jämställdhetspolitiska målen.

Flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har bäring på och kan visa riktning för stadens verksamhetsområdesmål 1.1. Centralt är agendans mål 1 *Ingen fattigdom* och mål 4 *God utbildning för alla*. Agendans mål innefattar ekonomiska aspekter av fattigdom, men även brist på frihet, makt, inflytande, hälsa, utbildning och fysisk säkerhet. Ett arbete för självförsörjande stockholmare är också viktigt för agendans princip *Ingen ska lämnas utanför*.

Resultatet för tre indikatorer har redovisats under målet om att människor i Stockholm är självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort:

- Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen
- Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare
- Andel ungdomar som fått feriejobb i stadens regi

Båda indikatorerna om ekonomiskt bistånd uppnås sett till hela staden. Detta gäller dock inte när resultatet synliggörs på nämndnivå. I sex stadsdelsnämnder uppnås inte kommunfullmäktiges årsmål avseende andel kvinnor som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen och årsmålet uppnås inte för män i sju stadsdelsnämnder.

För den andra indikatorn; andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare, uppnås inte kommunfullmäktiges mål för kvinnor och män i sex stadsdelsnämnder.

Det är i ytterstaden som staden har störst utmaningar med ekonomiskt bistånd. Kön är en viktig faktor vid utformandet av insatser för att bryta bidragsberoende. Andra undersökningar visar att kvinnor och män har olika förutsättningar att gå vidare till utbildning respektive arbete. Samtidigt är det också andra faktorer påverkar utfallet; såsom utbildningsnivå, hälsa, socioekonomisk bakgrund, födelseland, vistelsetid i Sverige och uppdelning av det obetalda hem och omsorgsarbetet.⁶ Det behövs därför insatser med både ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

Feriejobb är en förebyggande arbetsmarknadsinsats genom att unga personer får en möjlighet att komma in i arbetslivet under skolloven. Här är könsskillnaderna små, både för staden som helhet och för stadsdelsnämnderna, vilket är positivt för flickors och pojkars möjligheter på arbetsmarknaden framöver.

Ytterstadens stadsdelsnämnder har erbjudit många platser, vilket också bådär gott för jämlikheten på arbetsmarknaden framöver.

⁶ Se exempelvis Länsstyrelsen Stockholm *Född 1985 – en generations inträde på arbetsmarknaden*, 2019 eller Statskontoret *Sammanställning av kunskap om utrikesfödda kvinnor som står utanför arbetskraften*, 2018

Exempel på arbete för ökad självförsörjning med ett jämställdhetsperspektiv

Arbetsmarknadsnämnden beskriver i verksamhetsberättelsen en jämställdhetsanalys som genomförts inom jobbtorg Stockholms verksamhetsområde. Bland annat beskriver nämnden att de jobbtorg som arbetar med vuxna ser att det strategiska arbetet med fokus på jämställdhetsfrågan har fått som resultat att fler kvinnor väljer studier. Att utveckla arbetssätt för att fler män ska påbörja studier skulle stärka jämställdhetsarbetet ytterligare och öka måluppfyllelsen.

Arbetsmarknadsnämnden har tillsammans med stadsdelsnämnderna arbetat för att nå nyanlända kvinnor i projektet ”Stadsdelsmammor”. 23 kvinnor har arbetat som så kallade Stadsdelsmammor i sju stadsdelar och de har gett information till kvinnor som står långt från arbetsmarknaden. Över 5 800 kvinnor har kommit i kontakt med verksamheten. Den information som ofta har efterfrågats har handlat om förskola och skola, socialtjänst samt hälso- och sjukvård. Arbetsmarknadsnämnden har också arbetat för att upplysa målgruppen om de insatser och stöd som finns för att komma in på arbetsmarknaden.

Mål 1.2 Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Stockholm ska upplevas som en trygg och säker stad. Staden arbetar både brottsförebyggande och trygghetsskapande med att exempelvis utveckla en ren, attraktiv och trygg stadsmiljö, erbjuda sociala brottsförebyggande insatser samt samverka internt och externt, särskilt i områden med hög brottslighet.⁷

Målet omfattar att staden ska vara *trygg* och *välskött*, något som också följs upp genom indikatorer. Dessutom ingår ordet *säker* i målet och i staden bedrivs ett omfattande arbete kopplat till säkerhet såsom exempelvis arbete för att motverka det dödliga våldet i kriminella miljöer, arbete för att motverka våldsbejakande extremism samt ordningsvakternas arbete. Dessa delar fångas inte upp av indikatorer.

År 2020 präglades av covid-19-pandemin och med anledning av pandemin kunde inte den årliga medborgarundersökningen genomföras. Det innebär att indikatorerna angående en ren och trygg stadsmiljö inte har utfall i verksamhetsberättelsen. Här presenteras och analyseras istället ett urval av resultat från stadens trygghetsmätning 2020. Urvalet har gjorts i samarbete med ansvarig strateg på stadsledningskontoret.

Brukares upplevelser av trygghet i stadens verksamheter ingår i mål 1.3 om skola och förskola, i mål 1.4 om stöd och service till personer med funktionsnedsättning samt i mål 1.5 om stöd och service till äldre personer.

Resultat från stadens trygghetsmätning 2020

Två delar ur stadens trygghetsmätning redovisas här; utsatthet för brott och oro för brott.

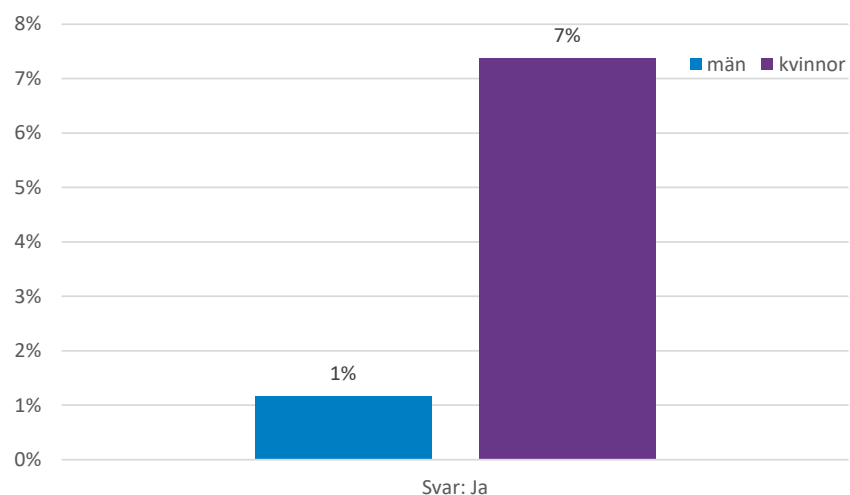
Utsatthet för brott

Årets resultat visar att 1 procent av alla kvinnor och 2 procent av alla män har blivit utsatta för någon form av fysiskt våld. Gällande hot uppgav 5 procent av kvinnorna och 7 procent av männen att de har varit utsatta och gällande rån var resultatet 2 procent för kvinnorna och 3 procent för männen. Män uppger alltså en lite högre utsatthet för fysiskt våld, hot och rån än kvinnor, även om skillnaderna inte är särskilt stora.

⁷ Kommunfullmäktiges budget 2020, s. 36

Det finns en brottstyp som kvinnor i undersökningen uppger högre utsatthet för än män; sexuella trakasserier. 7 procent av kvinnorna och 1 procent av männen uppger att de har varit utsatta för sexuella trakasserier. För denna brottstyp spelar även ålder en stor roll. I de två yngsta åldersgrupperna, upp till 29 år, uppger 10 procent att de har varit utsatta. Siffrorna sjunker sedan successivt och i den äldsta åldersgruppen, 70-79 år, har 0 procent varit utsatta för sexuella trakasserier. Resultaten för åldersgrupper är inte könsuppdelade och inkluderar alltså både för kvinnor och män.

Diagram 5: F32 ”Har du själv under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för sexuella trakasserier? Med detta menas ovälkomna närmanden eller kränkande anspelningar gällande kring sådant man förknippar med sex.”

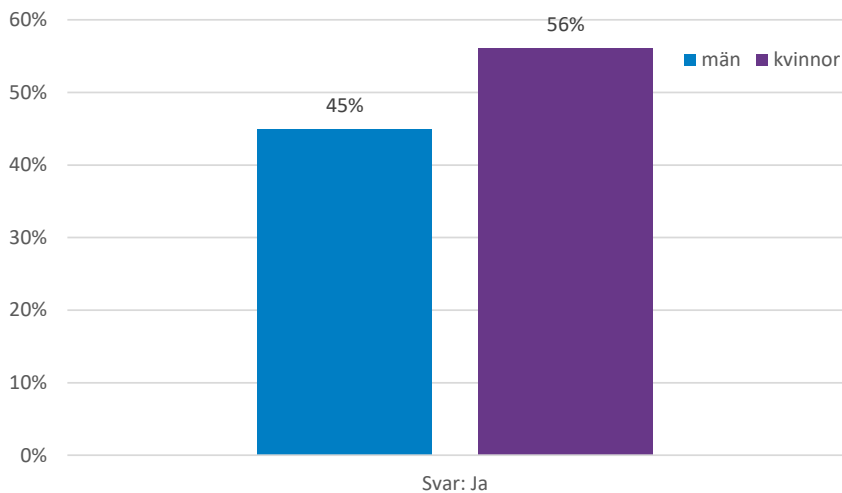

Oro för brott

Resultaten i trygghetsmätningen gällande oro för att utsättas för brott och vilka konsekvenser oron får uppvisar en motsägelsefull bild i relation till resultaten för utsatthet för brott.

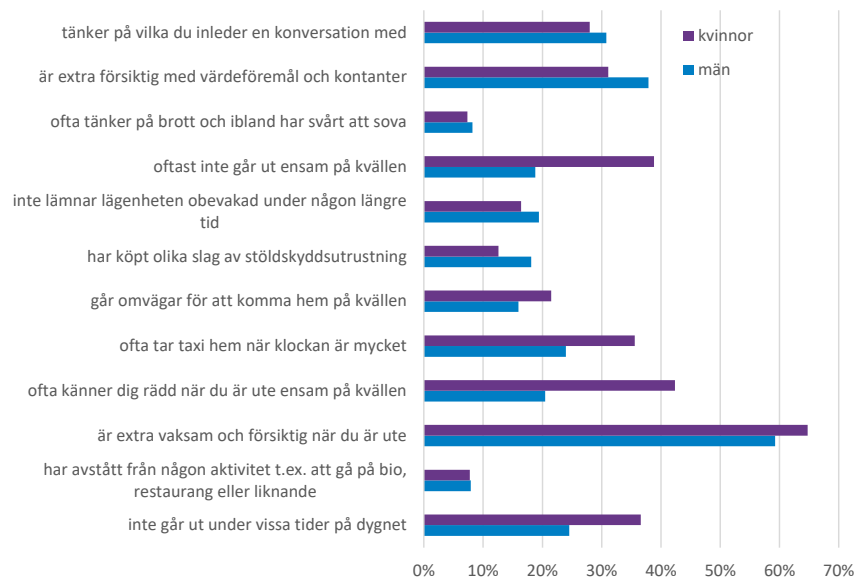
Av resultatet nedan kan utläsas att 64 procent av kvinnorna och 45 procent av männen har varit oroliga för att utsättas för brott det senaste året. Förutom den grupp av stockholmare som känner oro varje, eller nästan varje dag (3 procent av båda könen) är kvinnor mer oroliga för att utsättas för brott än män.

Diagram 6: F8 ”Har det under de senaste tolv månaderna hänt att du varit orolig för att utsättas för brott av något slag?”

Alla stockholmare som hade varit oroliga för att utsättas för brott någon gång under det senaste året fick även frågan om oron lett till några konsekvenser. Resultaten nedan visar att oron i högre grad leder till konsekvenser som påverkar hur kvinnor rör sig i staden jämfört med män. Exempelvis uppger 37 procent av kvinnorna att de inte går ut vissa tider på dygnet, jämfört med 25 procent av männen. Störst könsskillnader återfinns bland de som känner sig rädda när de är ute sent på kvällen; 42 procent av kvinnorna jämfört med 20 procent av männen, och bland dem som oftast inte går ut ensamma på kvällen; 39 procent av kvinnorna och 20 procent av männen.

Diagram 7: F9a-1 ”Medför din oro för att utsättas för brott att du...

Jämställdhetsanalys mål 1.2

Att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i är viktigt i arbetet för en ökad jämställdhet. I stadens program för ett jämställt Stockholm finns tre inriktningar som bör ingå i ett trygghetsarbete:

- 6.1 Stadens verksamheter är fria från negativa maskulinitetsnormer, som bidrar till att våld uppstår.
- 6.2 Stadens verksamheter är fria från våld och sexuella trakasserier.
- 6.5 Stadsmiljön är trygg. Kvinnor och flickor upplever staden som trygg och kan röra sig säkert i staden.

Flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har bäring på och kan visa riktning för staden verksamhetsområdesmål 1.2. Centralt är mål 16 *Fredliga och inkluderande samhällen* samt delmål tre *Inkluderande och hållbar urbanisering* under mål 11 *Hållbara städer och samhällen*.

Två delar ur stadens trygghetsmätning redovisas under målet om att Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i; utsatthet för brott och oro för brott.

Omfattningen av stockholmarnas utsatthet för brott har inte förändrats nämnvärt sedan trygghetsmätningen startade år 2008. Även stockholmarnas oro för att utsättas för brott har legat relativt

konstant sedan 2008. Antalet personer som inte har varit oroliga för att utsättas för brott har uppmäts till mellan 47-54 procent. Årets resultat landade på 49 procent.

Det finns en paradox i resultaten som presenteras ovan gällande kvinnors och mäns utsatthet för brott respektive oro för att utsättas för brott – Trots att män är mer utsatta för fysiskt våld, hot och rån är de mindre oroliga. Dessutom får oron inte lika stora konsekvenserna för hur de rör sig i staden som för kvinnor.

Det brott som har klart störst könsskillnader är ett brott som ofta betraktas som mindre allvarligt; sexuella trakasserier. Om det är så att kvinnors oro för att utsättas för sexuella trakasserier är det som får genomslag i resultaten, också kopplat konsekvenser av oron, bör vi omvärdera synen på sexuella trakasserier som ett mindre allvarligt brott. Att inte gå ut vissa tider på dygnet och att känna sig rädd sent på kvällen innebär stora konsekvenser för kvinnors livskvalitet.

En annan fråga är om ökad jämställdhet skulle kunna leda till en ökad oro för att utsättas för fysiskt våld, hot och rån hos män. Vi kan tänka oss att synen på vad det innebär att vara manlig/maskulin och därmed också självuppfattningen hos män i en jämställd stad skulle förändras. Det skulle kunna leda till att mäns resultat gällande oro för att utsättas för fysiskt våld, hot och rån ökar.

Samtidigt vet vi att rådande, ojämställda syn på vad det innebär att vara manlig/maskulin är starkt kopplad till ett utövande av våld, både mot andra män och mot kvinnor. Det är män som utför en majoritet av våldsbrotten i världen såväl som i staden. De kopplingar mellan maskulinitet och våld som vi ser inom såväl brottsstatistik som inom populärkulturen bryts förhoppningsvis när (idéer om) jämställdhet genomsyrar vårt samhälle och vår kultur. Ökad jämställdhet bör därför leda till färre våldsbrott. Om färre personer utsätts för brott bör också oron för att utsättas minska, både hos kvinnor och män.

För att Stockholm ska vara en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i är ett jämställdhetsarbete viktigt. Det urval av resultaten från trygghetsmätningen 2020 som redovisats och analyserats ovan pekar på att staden har utmaningar och behöver fortsätta utveckla arbetet för att alla stockholmare, oavsett kön ska uppleva staden som trygg och säker.

Exempel på trygghetsarbete med ett jämställdhetsperspektiv

Staden arbetar på många olika sätt med att skapa offentliga miljöer som är trygga och säkra för alla stockholmare. Kommunstyrelsens trygghetsutskott har under 2020 delat ut drygt 50 mnkr till stadens nämnders arbete med att öka tryggheten genom så kallade trygghetsinvesteringar. Många investeringar har handlat om ökad belysning, att skapa trygga gångtunnlar och parker samt områden kring torg och tunnelbanor.

Mentorer i våldsprevention (MVP) är en lektionsserie för elever i skolan som utbildningsnämnden har arbetat med i flera år. Lektionsserien handlar om att skapa en gemensam förståelse för vad våld är, att se att kön spelar roll i hur våldet tar sig uttryck och påverkar, samt att aktivera elever att bli aktiva åskådare. MVP är ett sätt att arbeta våldsförebyggande och trygghetsskapande i skolan. Under året har nio stadsdelsnämnder erbjudit MVP och på flera skolor är personal från både socialtjänst och fritidsverksamheter också delaktiga.

Mål 1.3 I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Kunskapsuppdraget ska stå i fokus i Stockholms stads skolor och fler elever ska gå ut grundskolan med behörighet till gymnasiet och gå ut gymnasiet med examensbevis. En likvärdig förskola och skola är en förutsättning för att alla barn och elever ska få möjlighet att lyckas.⁸

Alla barn har rätt till en trygg uppväxt. Förskolan och skolan har en viktig funktion i det förebyggande arbetet, bland annat genom att uppmärksamma barn som riskerar att fara illa.⁹

Målet består av två delar; förskola och skola. Bland förskolans indikatorer följs endast en upp könsuppdelat *Andel legitimerade förskollärare av totalt antal anställda*. Då denna indikator inte mäter jämställdhetsarbetet i förskolan presenteras och analyseras endast indikatorer från skolan nedan. Urvalet har gjorts i samarbete med ansvariga controllers på stadsledningskontoret. Samtliga målets indikatorer som är könsuppdelade redovisas uppdelat på stadsdelsnämnder och kön i rapportens tabellbilaga.

Resultat från verksamhetsberättelsen 2020

De indikatorer som redovisas här handlar samtliga om skolans kunskapsuppdrag.

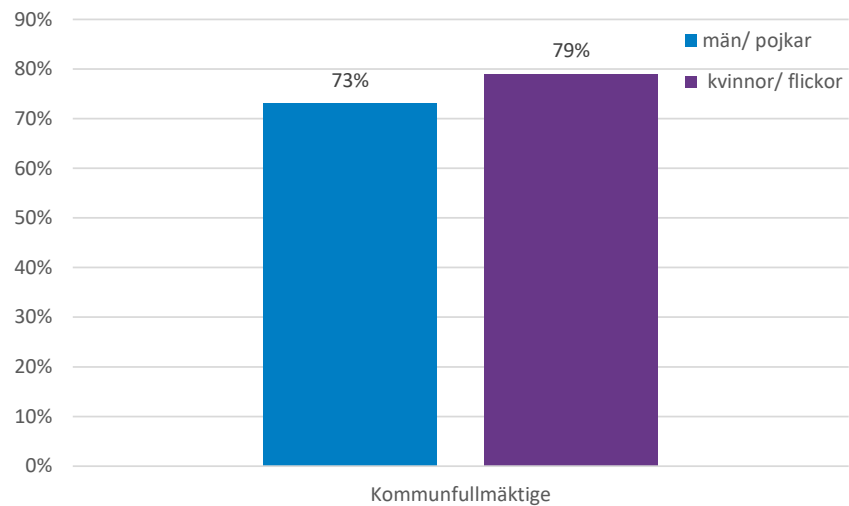
Årskurs 6

Årets resultat för hela staden avseende andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är 76 procent. Resultatet för flickor är bättre än för pojkar; 79 respektive 73 procent.

⁸ Budget 2020 s. 213

⁹ Budget 2020 s. 74

Diagram 8: Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen

Utbildningsnämnden beskriver en nedåtgående trend sedan 2016 för indikatorn gällande andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Detta gäller inte bara i staden utan trenden finns även på nationell nivå. Stockholms stad ligger dock över riksgenomsnittet, som är på 73 procent.¹⁰

Pojkars resultat har sjunkit sedan 2016 och flickors resultat har sjunkit sedan 2017. Könsskillnaderna har ökat, 2016 skilde tre procentenheter flickors och pojkars resultat, 2020 skiljer det sex procentenheter.¹¹

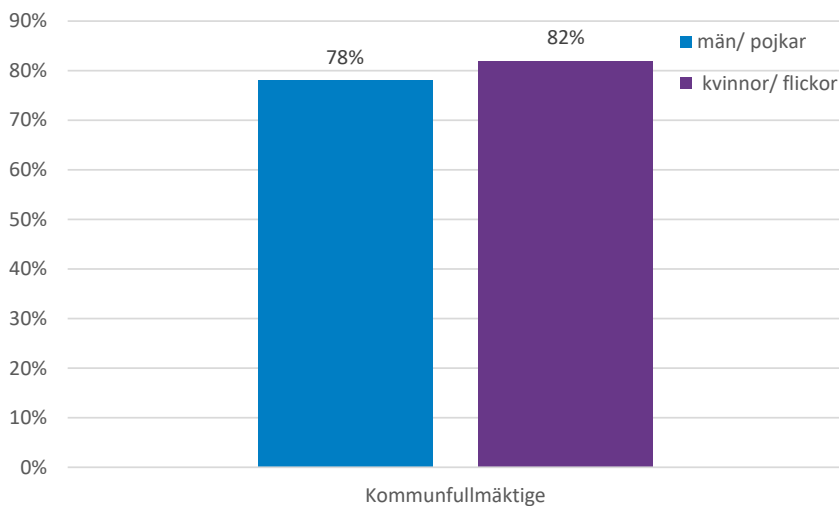
Årskurs 9

Årets resultat för hela staden avseende andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är 80 procent. Resultaten för flickor är 82 procent och för pojkar 78 procent.

¹⁰ Utbildningsnämnden VB 2020, Bilaga 06 Kvalitetsarbete samt vissa resultat

¹¹ Utbildningsnämnden VB 2020, Bilaga 06 Kvalitetsarbete samt vissa resultat

Diagram 9: Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen

Utbildningsnämnden redovisar även resultatet på indikatorn utifrån ett socioekonomiskt index på skolnivå och här återfinns stora skillnader mellan elevernas prestationer.¹² Ett lågt socioekonomiskt index innebär att skolan generellt sett har goda förutsättningar och ett högt index signalerar ogynnsamma förutsättningar.

Bland de skolor som har bäst förutsättningar, ett index på mindre än 50, ligger andelen elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen på 89,7 procent. I skolorna med högst index, mer än 200, uppnår endast 56 procent kunskapskraven i alla ämnen.¹³ Utbildningsnämnden redovisar inte könsuppdelad statistik kopplat till socioekonomiskt index.

¹² I indexet ingår följande variabler:

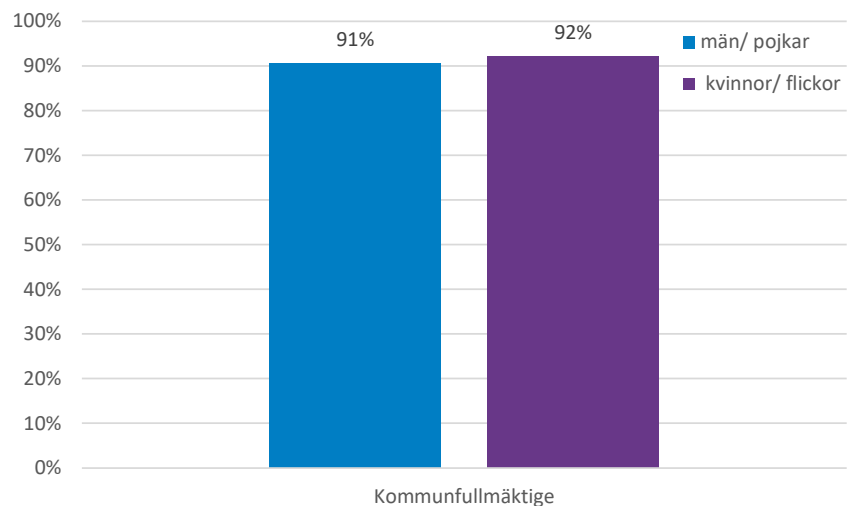
- om eleven invandrat till Sverige och i så fall invandringsår
- vårdnadshavarnas utbildningsnivå
- om vårdnadshavare uppstår ekonomiskt bistånd
- boende- och familjesituation (i vilken utsträckning eleven bor med vårdnadshavare)
- i vilket område eleven bor
- i vilket område skolan är belägen

¹³ Utbildningsnämnden VB 2020, Bilaga 06 Kvalitetsarbete samt vissa resultat

Behörighet till nationella program

Den tredje indikatorn som redovisas för detta mål avser andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund. Resultatet för samtliga elever är 91,4 procent. Resultatet för flickor är 92,2 procent och för pojkar 90,6 procent. Även här presterar flickor alltså bättre även om könsskillnaden inte är lika stor som för de två andra indikatorerna.

Diagram 10: Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund

Jämställdhetsanalys mål 1.3

Utbildning har länge haft en framskjuten roll i arbetet för ökad jämställdhet. I stadens program för ett jämställt Stockholm är jämställd utbildning ett fokusområde som både innefattar samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling oavsett kön, och att bryta stereotypa könsmonster i studie- och yrkesval.

Flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har bäring på och kan visa riktning för staden verksamhetsområdesmål 1.3. Centralt är agendans mål 4. *God utbildning för alla*. Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet och det krävs en inkluderande och likvärdig förskola och skola för att alla barn oavsett kön ska nå sin fulla potential.

Resultatet för tre indikatorer har redovisats under målet om att barn i Stockholm når sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige:

- Andel elever i årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen
- Andel elever i årskurs 9 som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen
- Andel elever som är behöriga till nationella program, exklusive nyinvandrade och elever med okänd bakgrund

Två indikatorer handlar om andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. Vid en jämförelse är elevernas resultat i årskurs 6 och årskurs 9 är resultaten för årskurs 6 lägre än i årskurs 9, både för flickor och pojkar. Pojkars resultat är lägre än flickors i båda årskurserna. Könsskillnaderna i årskurs 6 har ökat sedan år 2016, från tre procentenheter till sex procentenheter år 2020.

Andra myndigheters rapporter och forskningsresultat har visat att föräldrars utbildningsbakgrund och socioekonomiska faktorer är viktigare för barns kunskapsresultat i skolan än kön.¹⁴

Även utbildningsnämndens presentation av elevernas kunskapsresultat utifrån ett socioekonomiskt index visar på mycket stora skillnader i resultat för elever som går i skolor med goda förutsättningar jämfört med elever som går i skolor med ogynnsamma förutsättningar.¹⁵ Att könsskillnaderna i årskurs 6 har ökat de senaste åren visar dock på vikten av både ett jämlikhets- och jämställdhetsperspektiv i skolans utvecklingsarbete. Ett första steg bör vara att följa utvecklingen av kunskapsresultaten i socioekonomiskt index könsuppdelat.

Mål 1.3 handlar även om förskolan. Att presentation och analys i denna rapport inte tar upp förskolan beror på att det inte finns någon indikator som följer upp förskolans jämställdhetsarbete. Många stadsdelsnämnder redovisar istället sitt arbete i ärendetexterna till verksamhetsberättelsen. Utgångspunkt är det läroplansuppdrag som finns för förskolan och som betonar att alla barn ska ha samma möjligheter till utveckling, lärande och lek utan att de begränsas av sin könstillhörighet.

¹⁴ Se exempelvis Skolverket *Analyser av familjebakgrundens betydelse för skolresultaten och skillnader mellan skolor*, 2018 eller Statistiska centralbyrån *Lämna ingen utanför. Statistisk lägesbild av genomförandet av Agenda 2030 i Sverige*, 2020

¹⁵ Utbildningsnämnden VB 2020, Bilaga 06 Kvalitetsarbete samt vissa resultat

Exempel på arbete med ett jämställdhetsperspektiv i skola och förskola

Utbildningsnämnden beskriver i sin verksamhetsplan att så gott som samtliga indikatorer som gäller elevernas kunskapsresultat och bedömningar i elevundersökningarna gällande trygghet, studiero och inflytande redovisas och analyseras uppdelat för flickor respektive pojkar. Detta gäller både på central nivå och på enhetsnivå. Nämnden analyserar alltid pojkars och flickors studieresultat och arbetar med aktiva åtgärder för att motverka en utveckling där flickor upplever mer stress och mår sämre i skolan än pojkar och där pojkar har sämre studieresultat.

Förskolor i flera stadsdelsnämnder organiserar utbildningen och undervisningen så att barnen möts, leker och lär tillsammans med varandra oberoende av könstillhörighet. Flera nämnder beskriver att den ökade utevistelsen under pandemin främjar jämställdhet då barnen gör mer könsneutrala val i lek och aktivitet utomhus. En annan del av jämställdhetsarbetet är att verksamheterna uppmärksammar normer som kan begränsa barnen genom att exempelvis se över material, bilder och böcker ur ett normmedvetet perspektiv.

Mål 1.4 I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Socialtjänsten ska uppmärksamma alla barn och vuxna som kan behöva stöd och erbjuda en modern, rättssäker och evidensbaserad socialtjänst. Socialtjänsten ska vara likvärdig och tillgänglig i hela staden.¹⁶

Alla stockholmare oavsett funktionsförmåga ska tillförsäkras integritet, självbestämmande och möjlighet att kunna delta på lika villkor i samhället. Funktionsnedsättning ska aldrig vara ett hinder för att någon ska kunna utvecklas och leva det liv som den önskar.¹⁷

Socialtjänstens uppdrag är brett och det finns många målgrupper; vuxna såväl som barn och unga. Det finns ett stort antal indikatorer som mäter arbetet. Dessa innefattar insatser för barn och unga, för personer inom socialpsykiatri och för personer med missbruk. Andra indikatorer mäter även stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Slutligen mäts även nöjdhet, delaktighet, trygghet och icke-diskriminering för olika brukargrupper.

Nedan presenteras och analyseras två indikatorer, en om barn och en om vuxna. Vidare har ett nyckeltal valt ut för att inkludera våld i nära relationer, ett centralt område för jämställdhetsarbetet. Urvalet har gjorts i samarbete med ansvarig controller på stadsledningskontoret. Samtliga målets indikatorer som är könsuppdelade redovisas uppdelat på stadsdelsnämnder och kön i rapportens tabellbilaga.

Resultat från verksamhetsberättelsen 2020

De indikatorer som redovisas här belyser familjehemsplacerade barns skolresultat, insatser inom vuxna missbruk samt ett nyckeltal avseende våld i nära relationer.

Familjehemsplacerade barns skolresultat

Årets resultat för indikatorn andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan är för hela staden 69 procent. För flickor visar resultatet att 77 procent klarar kärnämnen i grundskolan och för pojkar är resultatet 63 procent. Hela 14 procentenheter skiljer alltså mellan flickor och pojkar.

¹⁶ Budget 2020 s. 90

¹⁷ Budget 2020 s. 86-87

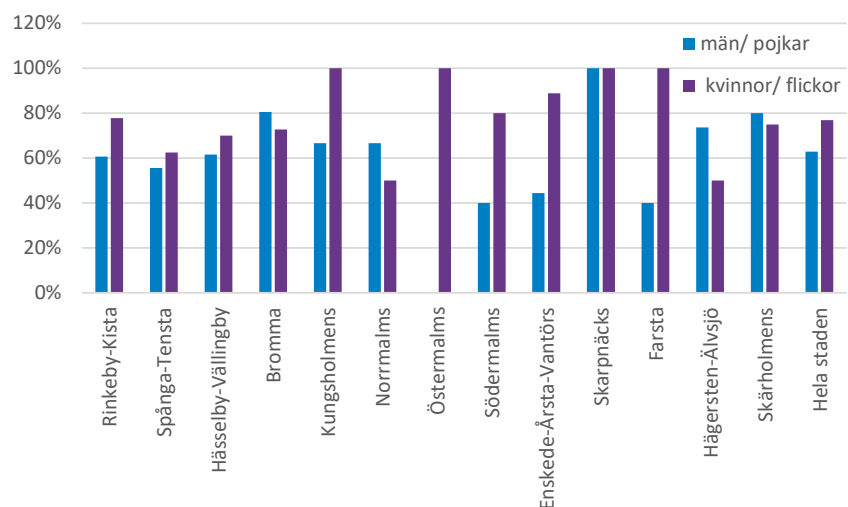
Kommunfullmäktiges årsmål är satt till 75 procent och det är endast flickorna som uppnår detta.

Resultaten för de olika stadsdelsnämnderna skiljer sig åt. I fyra stadsdelsnämnder klarar alla (100 procent) familjehemsplacerade flickor kärnämnen i grundskolan; Kungsholmen, Östermalm, Skarpnäck och Farsta. I Skarpnäck stadsdelsnämnd klarar även alla pojkar kärnämnen i grundskolan.

De stadsdelsnämnderna med störst könsskillnader är Farsta, Södermalm, Enskede-Årsta-Vantör och Kungsholmen. I samtliga av dessa presterar flickor bättre än pojkar.

I fyra stadsdelsnämnder presterar pojkar bättre än flickor; Hägersten-Älvsjö, Norrmalm, Bromma och Skärholmen.

Diagram 11: Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan

Insatser inom vuxna missbruk

Årets resultat för andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk är 51 procent. Uppdelat på kön är resultatet 52 procent för kvinnor och 50 procent för män. Kommunfullmäktiges årsmål är 42 procent och uppnås alltså både för kvinnor och män.

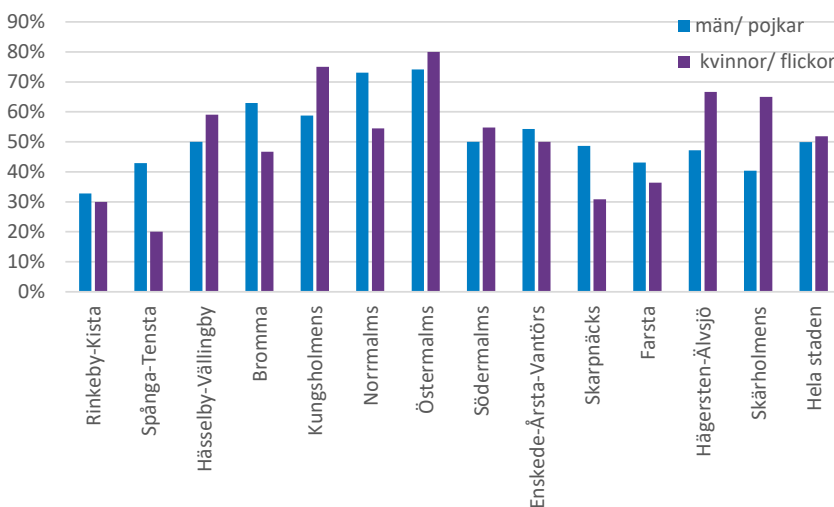
Även för denna indikator är stadsdelsnämndernas resultat spridda, både gällande måluppfyllelse och könsskillnader.

I Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd avslutas endast 30 procent av insatserna enligt plan för kvinnor och 33 procent för män. Detta kan

jämföras med Östermalms stadsdelsnämnd där 80 procent av insatserna avslutas enligt plan för kvinnor och 74 procent för män.

Den stadsdel med störst könsskillnad är Skärholmen där resultaten skiljer 25 procentenheter; 65 procent för kvinnor och 40 procent för män.

Diagram 12: Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk

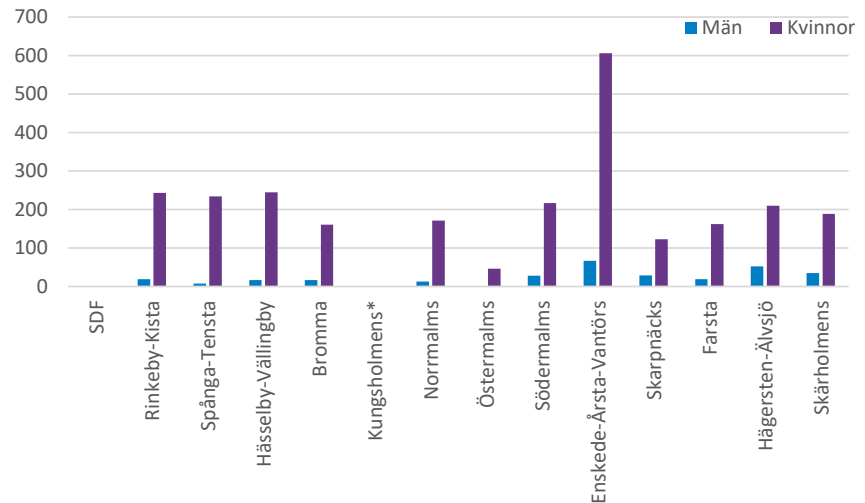
Våld i nära relation

Årets resultat för nyckeltalet antal personer som utsatts för våld i nära relationer som är kända av socialtjänsten synliggör att kvinnor är i stor majoritet bland de våldsutsatta personer som socialtjänsten känner till. Resultatet visar också att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnds siffror sticker ut med lite drygt 600 våldsutsatta kvinnor jämfört med de andra stadsdelsnämnderna där många ligger runt 200.

Stadsdelsnämnderna har olika stor folkmängd. I bilagan framgår hur stor andel våldsutsatta personer som stadsdelsnämnderna har haft kontakt med i relation till sin folkmängd. Av det framgår att Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Skärholmen och Enskede-Årsta-Vantör är de stadsdelsnämnder vars socialtjänst har haft kontakt med störst andel våldsutsatta i relation till befolkningen.

Resultatet för män som utsatts för våld och som är kända av stadsdelsförvaltningarna varierar mellan 1 och 67 personer. Kungsholmens stadsdelsförvaltningar har inte rapporterat på nyckeltalet.

Diagram 13: Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten

*Kungsholmen har inte rapporterat antal

Jämställdhetsanalys mål 1.4

Socialtjänstens arbete är viktigt för att uppnå målet om en jämställd stad. De fokusområden i stadens program för ett jämställt Stockholm som särskilt tangerar detta område är; Mäns våld mot kvinnor ska upphöra samt stadens välfärd och service ska vara likvärdig för alla oavsett kön.

Flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har bäring på och kan visa riktning för staden verksamhetsområdesmål 1.4. Centrala är agendans mål 1 *Ingen fattigdom* och mål 3 *God hälsa och välbefinnande*. Socialtjänsten har även en mycket viktig roll i arbetet med agendans princip *Ingen ska lämnas utanför*.

Resultatet för två indikatorer och ett nyckeltal har redovisats under målet om att i Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet:

- Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan
- Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk
- Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten

Indikatorn om hur familjehemsplacerade barn klarar skolan synliggör för hela staden en stor könsskillnad, 14 procentenheter skiljer flickors resultat från pojkars och det är flickorna som

presterar bättre. Även i majoriteten av stadsdelsnämnderna presterar flickor bättre än pojkar.

Familjehemsplacerade barn är en grupp med stora utmaningar. Resultaten för hela staden visar att dessa elever presterar sämre jämfört med resultaten för andra elever i både årskurs 6 och årskurs 9. Utfallet har med stor sannolikhet påverkats av den pågående pandemin som lett till högre skolfrånvaro. Att resultaten skiljer sig mycket åt mellan stadsdelsnämnderna skulle delvis kunna förklaras med antalet placerade barn. I en liten grupp får enskilda individers prestation större utslag på snittet. Indikatorn inkluderar även barn som inte är placerade i Stockholms stad eller Stockholms län. För de barn som är placerade i Stockholms län erbjuds insatsen SkolFam.

Indikatorn gällande andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk visar på en stor spridning av resultat mellan stadsdelsnämnderna och även resultatet uppdelat på kön har en stor spridning. För kvinnor varierar resultaten mellan 20 och 80 procent och för män varierar resultaten mellan 33 och 74 procent. En anledning till resultatens spridning skulle kunna vara att antalet kvinnor och män som söker stöd är olika stort i stadsdelsnämnderna.

Fler faktorer än kön bör också inverka då spridningen är stor för både kvinnor och män. Skärholmens stadsdelsnämnd har uppmärksammat att fler kvinnor än män har eget boende vilket kan vara en bidragande orsak till att fler kvinnor avslutas enligt plan. Med tillgång till egen bostad finns ökade möjligheter att ta emot öppenvårdsinsatser och andra stödinsatser i hemmiljö, exempelvis boendestöd som kan bidra till att insatser avslutas enligt plan.

Nyckeltalet gällande antal personer som utsatts för våld i nära relation synliggör stora skillnader mellan stadsdelsnämnderna. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd redovisar betydligt högre antal personer som är kända av socialtjänsten, både för kvinnor och män, jämfört med de andra stadsdelsnämnderna. Men jämförs istället andel våldsutsatta kvinnor som stadsdelsnämnderna har kontakt med i relation till sin folkmängd framgår det att även Spånga-Tensta, Rinkeby-Kista, Skärholmen har högre siffror än övriga stadsdelsnämnder. Socioekonomiska faktorer skulle kunna vara en förklaring till att dessa stadsdelsnämnder har högre andel våldsutsatta kvinnor.

I *Socialtjänstrapport 2019*¹⁸ presenteras stadsdelsnämndernas resultat på nyckeltalet år 2017-2019. I den framgår att Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd gått från att redovisa 185 respektive 186 våldsutsatta kvinnor år 2017 och 2018, till att redovisa 567 våldsutsatta kvinnor 2019. Även antal våldsutsatta män ökade mycket mellan 2018 och 2019, från 4 till 61. Detta är en stadsdelsnämnd som har haft fokus på utvecklingsarbete kopplat till jämställdhet i sina verksamheter och arbetet mot våld i nära relationer har varit prioriterat.

Studier har visat att kvinnor mycket sällan berättar spontant att de har utsatts för våld. Men de allra flesta har inte något emot att få frågor om detta.¹⁹ Kunskap om våld i nära relationer behövs därför hos handläggare i socialtjänsten för att våldsutsatta ska upptäckas. En ytterligare faktor som har betydelse för antalet våldsutsatta kvinnor som är kända av socialtjänsten bör handla om hur stadsdelsnämnden arbetar med att ställa frågor om och uppmärksamma våldsutsatthet. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnds höga siffror beror troligtvis inte på att våldsutsattheten ökade dramatiskt mellan år 2018 och 2019 utan på att nämnden har minskat mörkertalen.

Både svensk och internationell forskning visar att grovt och upprepat våld i heterosexuella parrelationer i de flesta fall handlar om mäns våld mot kvinnor. Hetero- och homosexuella män utsätts också för våld av sina partners och andra familjemedlemmar, men våldet är oftare psykiskt. Studien ”Våld och hälsa” från 2014 visar att 14 procent av kvinnorna och 5 procent av männen någon gång efter 18 års ålder hade blivit utsatta för fysiskt våld eller hot om fysiskt våld i en pågående eller avslutad parrelation. 20 procent av kvinnorna och 8 procent av männen uppgav att de utsatts för upprepat och systematiskt psykiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner.²⁰

Resultaten i nyckeltalet pekar mot att mörkertalet för våldsutsatta män också är stort. Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd och Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd har högre resultat än majoriteten av stadsdelsnämnder vilket kan förstås som att dessa nämnder

¹⁸ Socialförvaltningen 2020, tabell 6:1

https://intranat.stockholm.se/Global/policy/Socialtjanstrapporten_2019_webb.pdf

¹⁹ <https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/halso-och-sjukvardens-ansvar/att-stalla-fragan-om-vald/>

²⁰ <https://www.nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-i-nara-relationer/mans-utsatthet-for-vald-i-nara-relationer/>

kommit längre i sitt arbete med att ställa frågor om våld till alla, oavsett kön.

Staden har under året tagit fram ett nytt program *Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025*. Programmet ger vägledning i utvecklingsarbetet.

Exempel på arbete med ett jämställdhetsperspektiv i socialtjänsten

Flera stadsdelsnämnder arbetar med att ett jämställdhetsperspektiv integreras vid beslutsfattande för att möta den enskildes behov oavsett kön. Exempel på hur detta följs upp är aktgranskningar och egenkontroll i form av kollegiegranskningar.

Många stadsdelsnämnder gör jämställdhetsanalyser av sina resultat inom socialtjänsten. Exempelvis beskriver Skärholmens stadsdelsnämnd att de under flera år följt och analyserat utfallet för indikatorn andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk då denna haft stora könsskillnader. Olika hypoteser och insatser för att öka jämställdheten har prövats.

Mål 1.5 I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Äldreomsorgen ska möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde, oavsett hälsotillstånd och ålder. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Äldreomsorgen ska vara lättgänglig och med hög kvalitet.²¹

Äldreomsorgen innefattar vård- och omsorgsboenden, hemtjänst och dagverksamhet. Målet följs upp med indikatorer inom de tre olika områdena och innefattar bland annat omsorgstagares upplevelser av verksamheten, delaktighet och trygghet. Nedan presenteras och analyseras tre indikatorer. Urvalet har gjorts i samarbete med ansvarig controller på stadsledningskontoret. Samtliga målets indikatorer som är könsuppdelade redovisas uppdelat på stadsdelsnämnder och kön i rapportens tabellbilaga.

Resultat från verksamhetsberättelsen 2020

De indikatorer som redovisas här belyser nöjda omsorgstagare i hemtjänsten och på vård- och omsorgsboenden samt omsorgstagare som upplever att de har möjlighet att påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboenden.

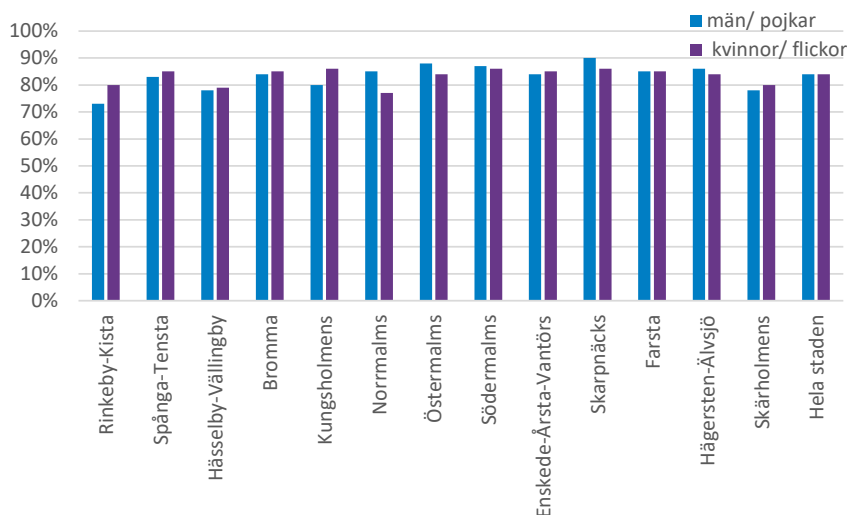
Nöjda omsorgstagare i hemtjänsten

Årets resultat gällande andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten är 84 procent för hela staden. Även uppdelat på kvinnor och män är resultaten 84 procent. Kommunfullmäktiges årsmål är 85 procent och målet uppnås inte, men resultatet är bara en procentenhet ifrån.

Stadsnämndernas resultat varierar relativt lite för denna indikator, både i relation till kommunfullmäktiges årsmål och för kvinnor och män. Det är dock 17 procentenheter mellan de mest nöjda omsorgstagarna i hemtjänsten; kvinnor i Skarpnäck stadsdelsnämnd med ett resultat på 90 procent, och de minst nöjda; män i Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd med ett resultat på 73 procent.

²¹ Budget 2020 s. 81

Diagram 14: Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten

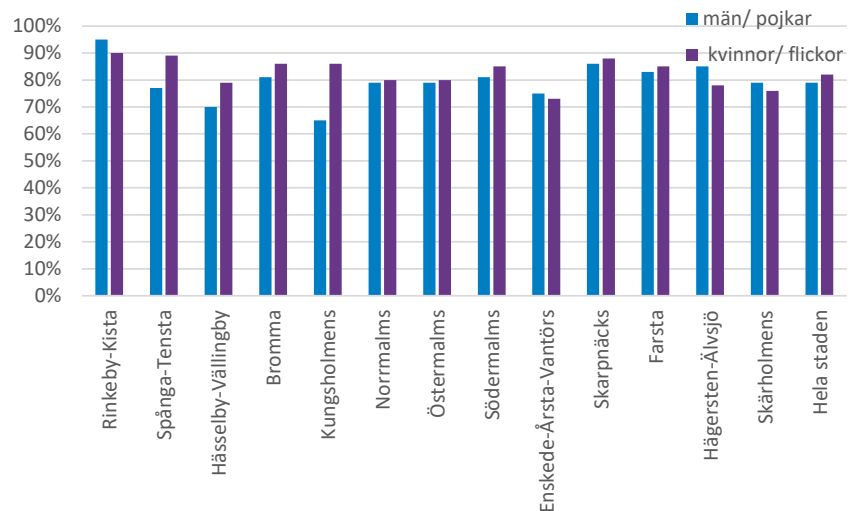

Nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboenden

Årets resultat för indikatorn andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende är 81 procent för hela staden. Kvinnor har ett lite högre resultat; 82 procent i jämförelse med 79 procent för männen. Kommunfullmäktiges årsmål är 82 procent och uppnås alltså på totalen och för kvinnor, medan männens resultat inte når upp till årsmålet.

Störst könsskillnad finns i Kungsholmens stadsdelsnämnd, här skiljer det 21 procentenheter. Kvinnors resultat är 86 procent nöjda omsorgstagare och mäns resultat är 65 procent. Minst könsskillnad finns på Östermalm och Norrmalm, här är det bara en procentenhets skillnad. Kvinnornas resultat är 80 procent och männens 79 procent.

Diagram 15: Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende

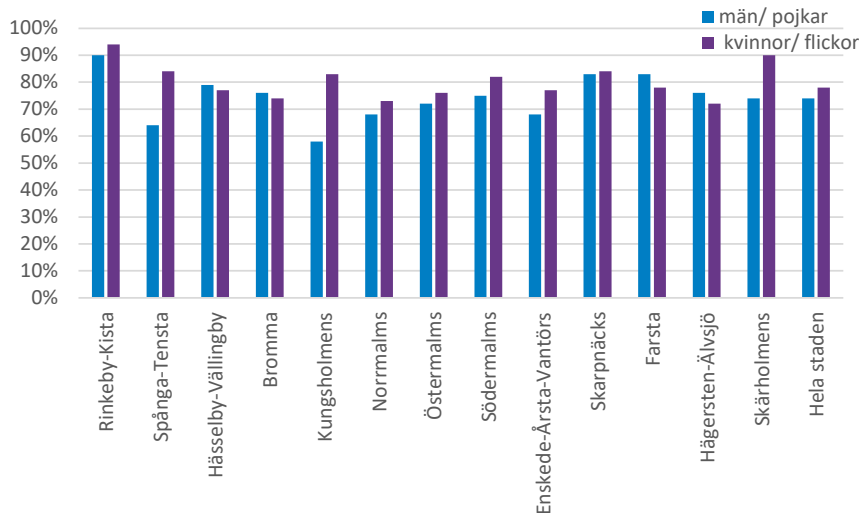
Möjlighet att påverka

Årets resultat för indikatorn andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende är 77 procent för hela staden. Resultatet för kvinnor är 78 procent och för män 74 procent. Kommunfullmäktiges årsmål är 77 procent och nås alltså på totalen och för kvinnor, medan männens resultat inte når upp till årsmålet.

Resultaten i de olika stadsdelsnämnderna varierar. Lägst resultat uppnås för män i Kungsholmens stadsdelsnämnd; här upplever endast 58 procent att de kan påverka hur hjälpen utförs på sitt vård- och omsorgsboende. Resultatet för kvinnor i Kungsholmens stadsdelsnämnd är 83 procent och könsskillnaden är störst här; 25 procentenheter. Ett lågt resultat och stora könsskillnader finns även i Spånga-Tensta stadsdelsnämnd.

Högst resultat och en liten könsskillnad finns i Rinkeby-Kista där 94 procent av kvinnorna och 90 procent av männen upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på sitt vård- och omsorgsboende.

Diagram 16: Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende

Jämställdhetsanalys mål 1.5

Äldreomsorgens arbete är viktigt för att uppnå målet om en jämställd stad. Det fokusområde i stadens program för ett jämställt Stockholm som särskilt tangerar äldreomsorgen är att stadens välfärd och service ska vara likvärdig för alla oavsett kön.

Flera av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har bäring på och kan visa riktning för staden verksamhetsområdesmål 1.5. Centralt för äldreomsorgen är agendans princip *Ingen ska lämnas utanför* särskilt med fokus på social isolering och ensamhet. En inriktning på mål 2 *Ingen hunger* är också viktig då det finns risk för undernäring bland äldre. Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet.

Resultatet för tre indikatorer har redovisats under målet om att äldre i Stockholms stad ska ha en tillvaro präglad av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande:

- Andel nöjda omsorgstagare i hemtjänsten
- Andel nöjda omsorgstagare på vård- och omsorgsboende
- Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende

Äldre med hemtjänst är generellt lite mer nöjda än de äldre som bor på vård- och omsorgsboenden. Totalt för hela staden skiljer det 4 procentenheter. Könsskillnaderna gällande nöjdheten med

hemtjänsten är också mindre jämfört med vård- och omsorgsboenden, både i hela staden och i stadsdelsnämnderna.

Trots att könsskillnaderna sett till hela stadens resultat är obefintliga gällande nöjda omsorgstagare med hemtjänst, finns skillnader vid en jämförelse mellan stadsdelarnas resultat. Skillnaden mellan det högsta resultatet för kvinnor och det lägsta resultatet för män är 17 procentenheter.

För indikatorn om nöjdhet med vård- och omsorgsboenden är det män som står för både det högsta och det lägsta resultatet vid en jämförelse mellan stadsdelsnämnderna; 95 procent respektive 75 procent. Det bör tyda på att det finns andra faktorer än kön att beakta för att nå en högre nöjdhet bland omsorgstagarna.

Äldres upplevelse av möjligheten att påverka hur hjälpen utförs skulle kunna vara en del i förståelsen av resultaten kopplad till hur nöjda de är med verksamheten. Resultatet för indikatorn andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende är 77 procent för hela staden; 78 procent för kvinnor och 74 procent för män. Motsvarande resultat för hemtjänsten är betydligt högre; 85 procent totalt, 84 procent för kvinnor och 85 procent för män.

För att nå upp till målsättningen i stadens jämställdhetsprogram om att stadens välfärd och service ska vara likvärdig för alla oavsett kön krävs det att resultaten analyseras vidare för varje stadsdelsnämnd. Det finns för detta mål många viktiga indikatorer som kan öka kunskapen om hur kvinnor och män upplever äldreomsorgen. Analyserna behöver sedan följas av insatser för att öka äldres livskvalitet, oavsett kön.

Exempel på arbete med ett jämställdhetsperspektiv i äldreomsorgen – biståndsbedömning och brukarundersökningar

Biståndsbedömning är ett område där några nämnder beskriver vikten av ett jämställdhetsperspektiv för att möta varje enskild persons behov oavsett kön.

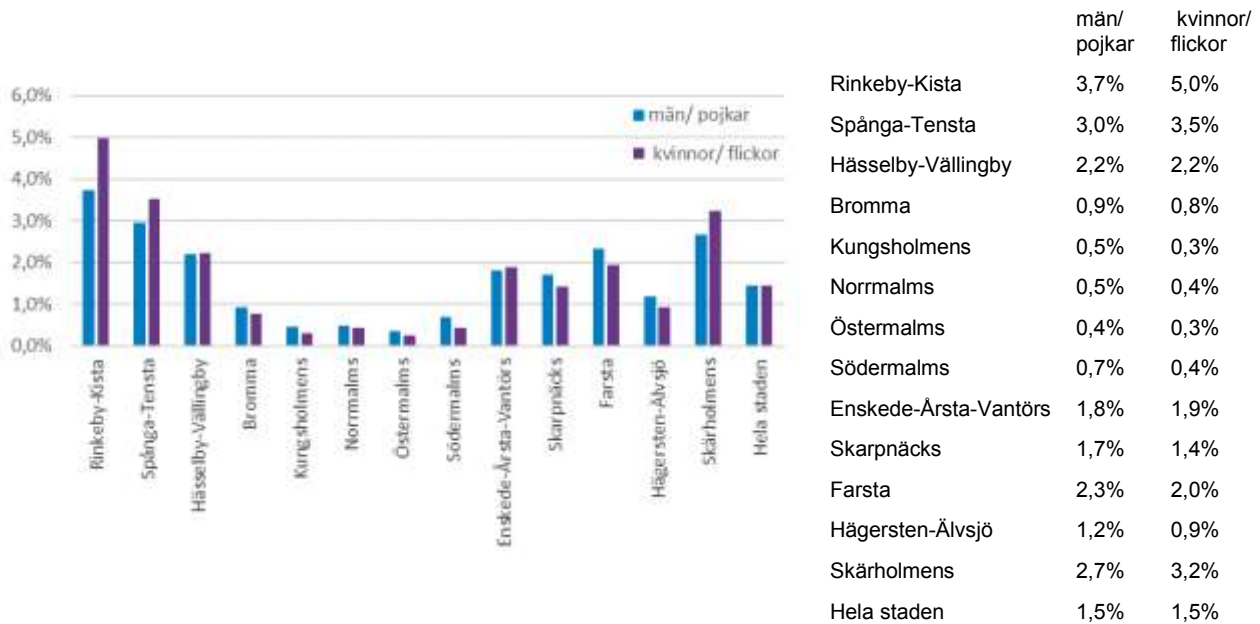
Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd beskriver i sin verksamhetsberättelse att de använder sig av en intervjuguide i utredningsarbetet inför biståndsbedömningen. Intervjuguiden är ett stöd i biståndshandläggarnas arbete och i den betonas vikten av att ställa könsneutrala och jämställda frågor. Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beskriver i sin verksamhetsberättelse att de under

året har fortsatt att använda avidentifierade ärendedragningar i syfte att säkerställa en likvärdig bedömning; oavsett kön, etnicitet eller andra faktorer.

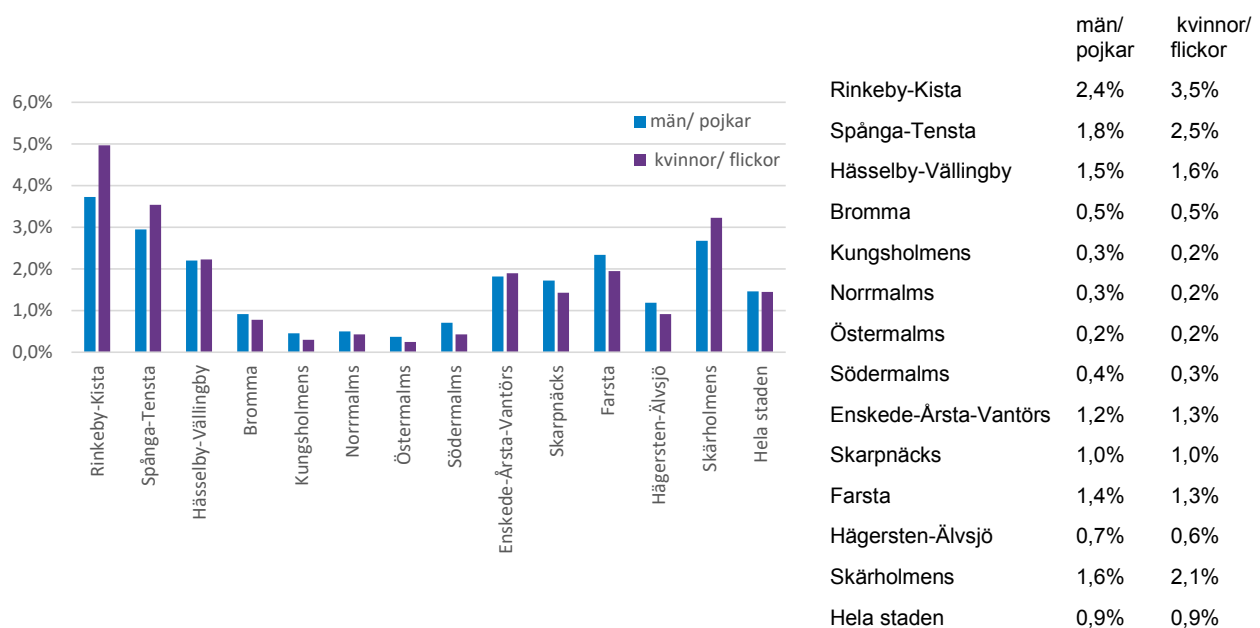
Flera stadsdelsnämnder beskriver att brukarundersökningar är viktiga för utvecklingsarbetet, bland annat för ökad jämställdhet. Exempelvis skriver Bromma stadsdelsnämnd i sin verksamhetsberättelse att resultaten från brukarundersökningar analyseras utifrån ett jämställdhetsperspektiv och könsskillnader synliggörs.

Tabellbilaga

Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen

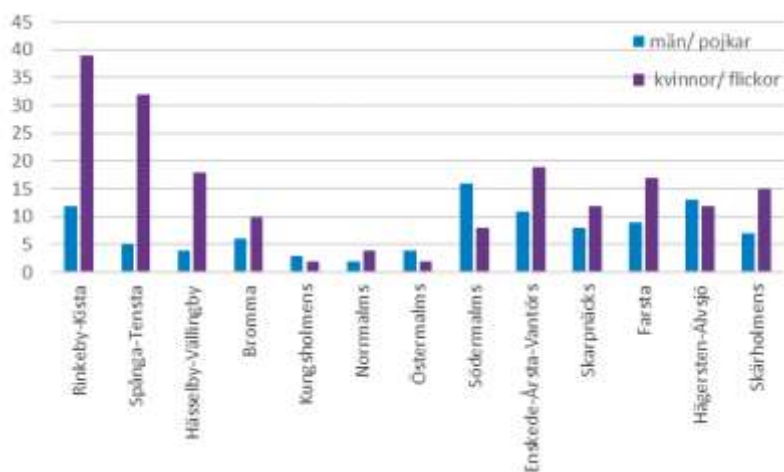
Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare

Jämställdhet i staden - en uppföljning

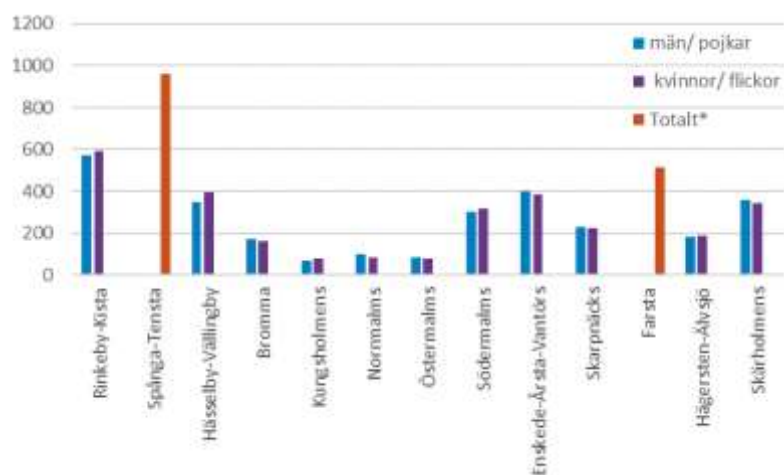
42 (54)

Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb

	män/ pojkar	kvinnor/ flickor
Rinkeby-Kista	12	39
Spånga-Tensta	5	32
Hässelby-Vällingby	4	18
Bromma	6	10
Kungsholmens	3	2
Norrmalms	2	4
Östermalms	4	2
Södermalms	16	8
Enskede-Årsta-Vantörs	11	19
Skarpnäcks	8	12
Farsta	9	17
Hägersten-Älvsjö	13	12
Skärholmens	7	15
Hela staden	371	350

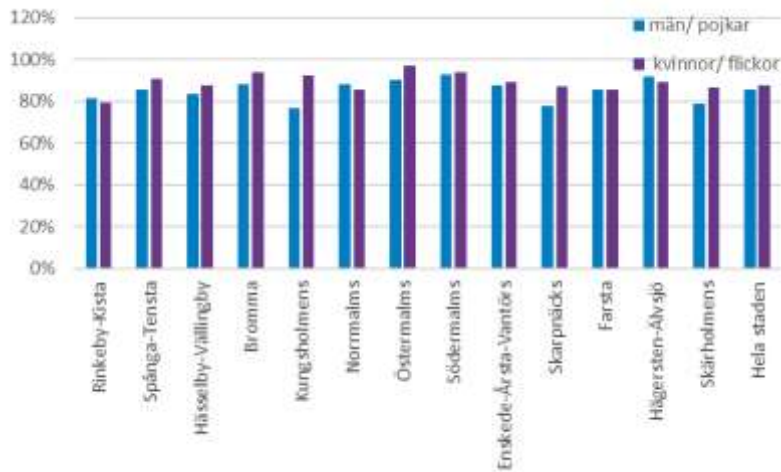
Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi

	män/ pojkar	kvinnor/ flickor
Rinkeby-Kista	573	592
Spånga-Tensta		
Hässelby-Vällingby	349	394
Bromma	169	160
Kungsholmens	67	79
Norrmalms	99	84
Östermalms	84	77
Södermalms	302	318
Enskede-Årsta-Vantörs	401	384
Skarpnäcks	230	222
Farsta		
Hägersten-Älvsjö	181	188
Skärholmens	358	342
Hela staden	3 611	3 759

*För de SDF som ej redovisat könsuppdelat vid tillfälle för rapportering

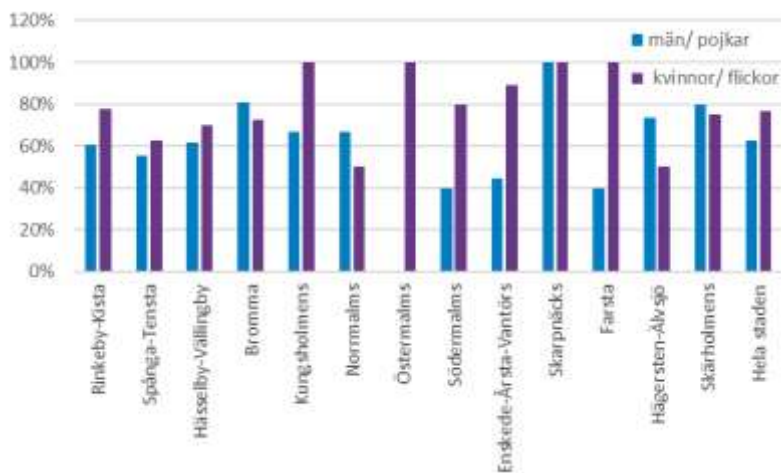
Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.

	män/ pojkar	kvinnor/ flickor
Rinkeby-Kista	82%	79%
Spånga-Tensta	86%	91%
Hässelby-Vällingby	84%	88%
Bromma	88%	94%
Kungsholmens	77%	92%
Norrmalms	88%	86%
Östermalms	90%	97%
Södermalms	93%	94%
Enskede-Årsta-Vantörs	88%	89%
Skarpnäcks	78%	87%
Farsta	86%	86%
Hägersten-Älvsjö	92%	89%
Skärholmens	79%	86%
Hela staden	86%	87%

0

Andel familjehemsplacerade barn i skolåldern som klarar målen i kärnämnen i grundskolan

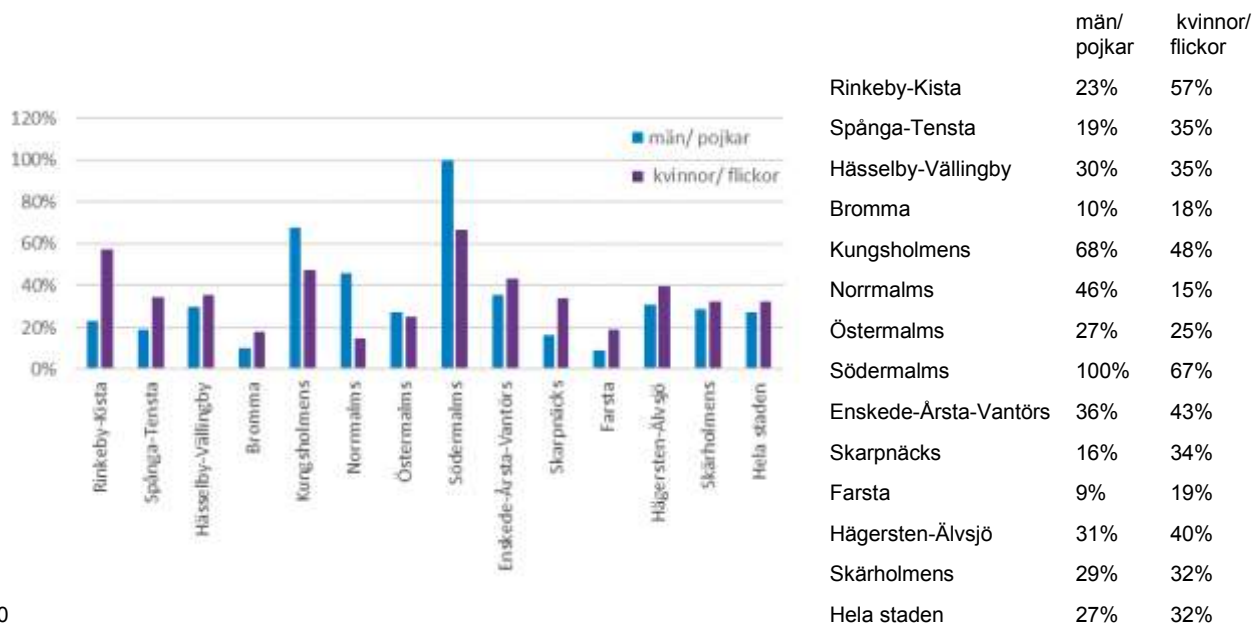

	män/ pojkar	kvinnor/ flickor
Rinkeby-Kista	61%	78%
Spånga-Tensta	56%	63%
Hässelby-Vällingby	62%	70%
Bromma	81%	73%
Kungsholmens	67%	100%
Norrmalms	67%	50%
Östermalms	0%	100%
Södermalms	40%	80%
Enskede-Årsta-Vantörs	44%	89%
Skarpnäcks	100%	100%
Farsta	40%	100%
Hägersten-Älvsjö	74%	50%
Skärholmens	80%	75%
Hela staden	63%	77%

Jämställdhet i staden - en uppföljning

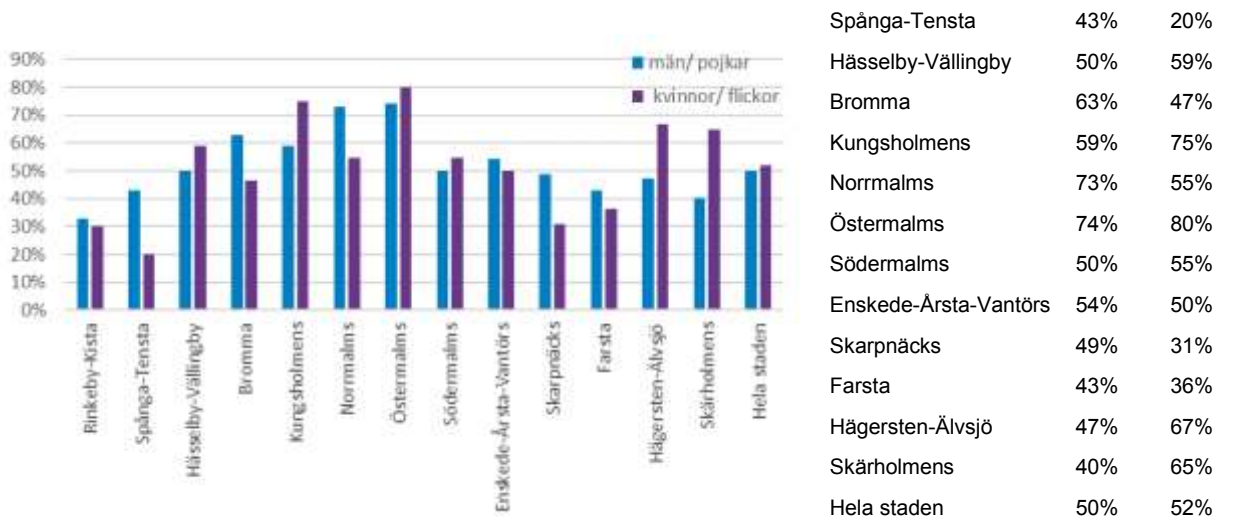
44 (54)

Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri

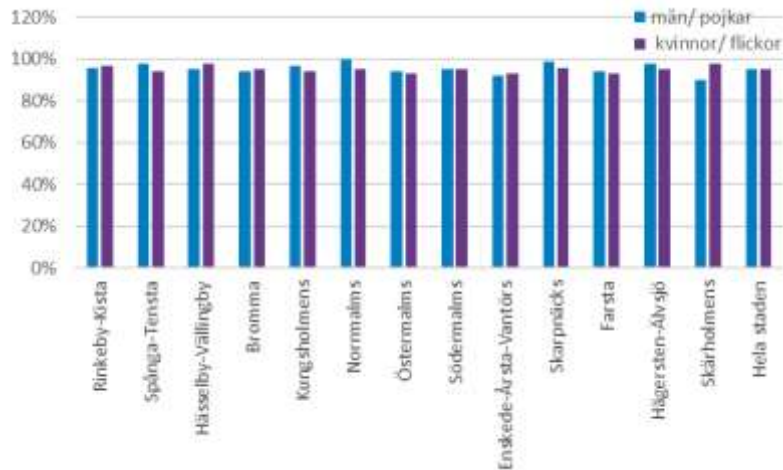

0

Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk

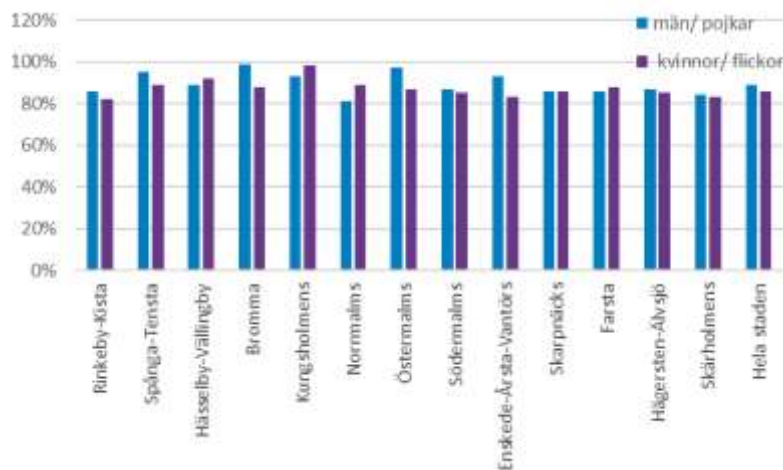

Andel brukare inom socialpsykiatrin som inte upplever diskriminering

	män/ pojkar	kvinnor/ flickor
Rinkeby-Kista	96%	97%
Spånga-Tensta	98%	94%
Hässelby-Vällingby	95%	98%
Bromma	94%	95%
Kungsholmens	97%	94%
Norrmalms	100%	95%
Östermalms	94%	93%
Södermalms	95%	95%
Enskede-Årsta-Vantörs	92%	93%
Skarpnäcks	99%	96%
Farsta	94%	93%
Hägersten-Älvsjö	98%	95%
Skärholmens	90%	98%
Hela staden	95%	95%

Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering

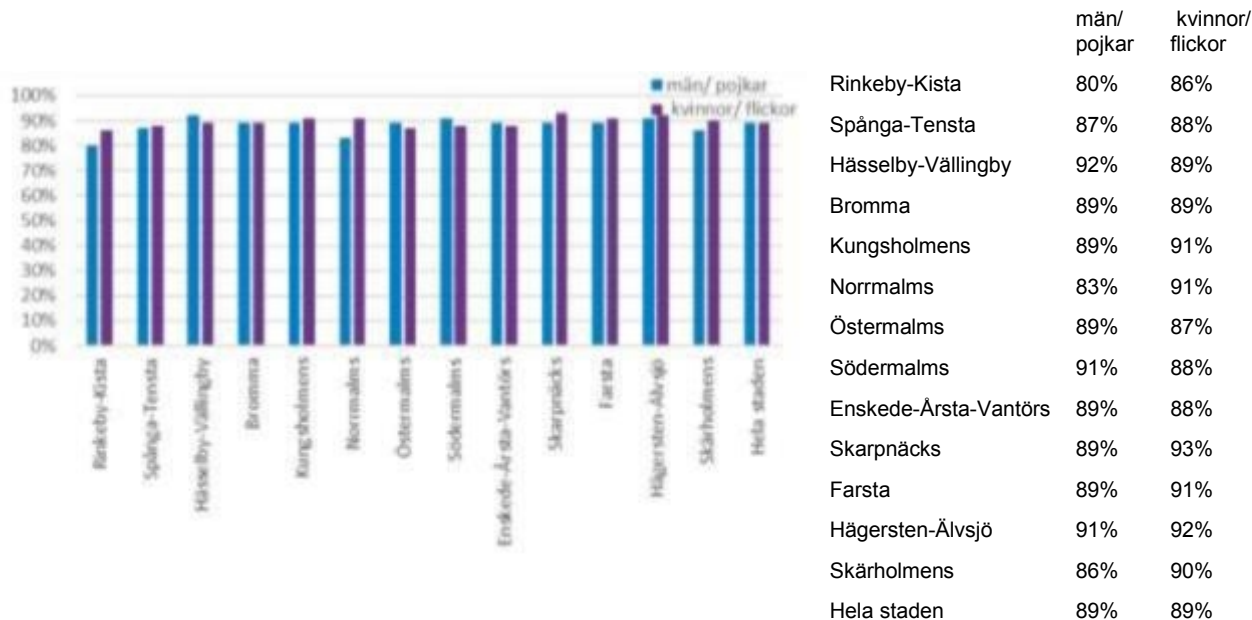

	män/ pojkar	kvinnor/ flickor
Rinkeby-Kista	86%	82%
Spånga-Tensta	95%	89%
Hässelby-Vällingby	89%	92%
Bromma	99%	88%
Kungsholmens	93%	98%
Norrmalms	81%	89%
Östermalms	97%	87%
Södermalms	87%	85%
Enskede-Årsta-Vantörs	93%	83%
Skarpnäcks	86%	86%
Farsta	86%	88%
Hägersten-Älvsjö	87%	85%
Skärholmens	84%	83%
Hela staden	89%	86%

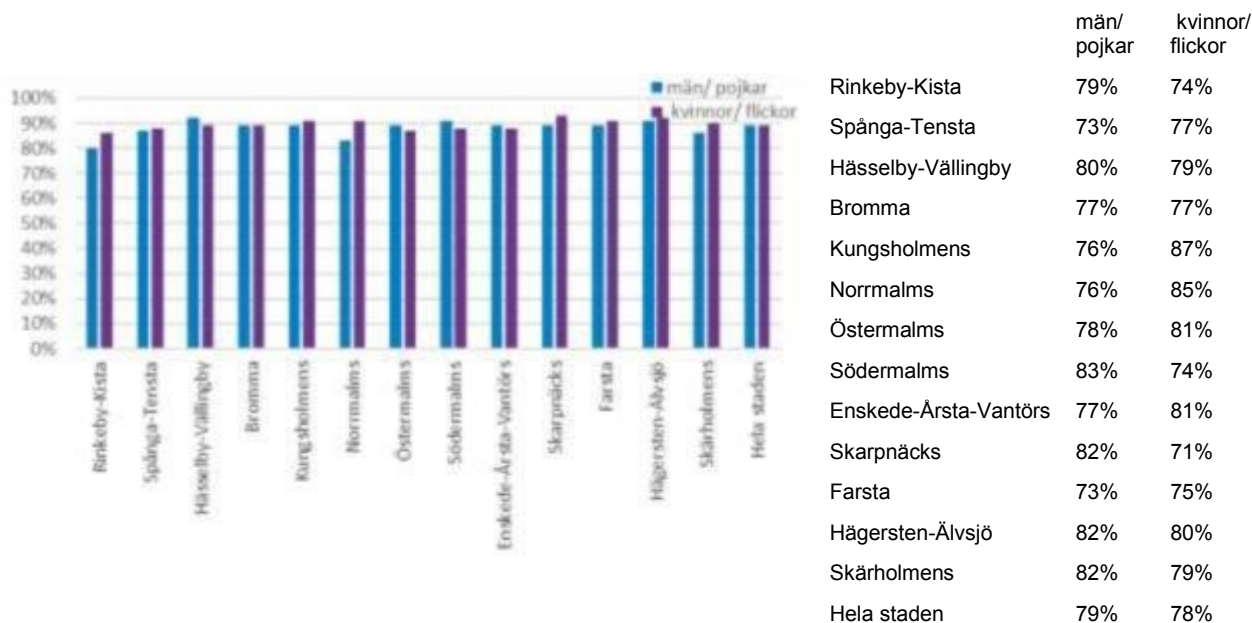
Jämställdhet i staden - en uppföljning

46 (54)

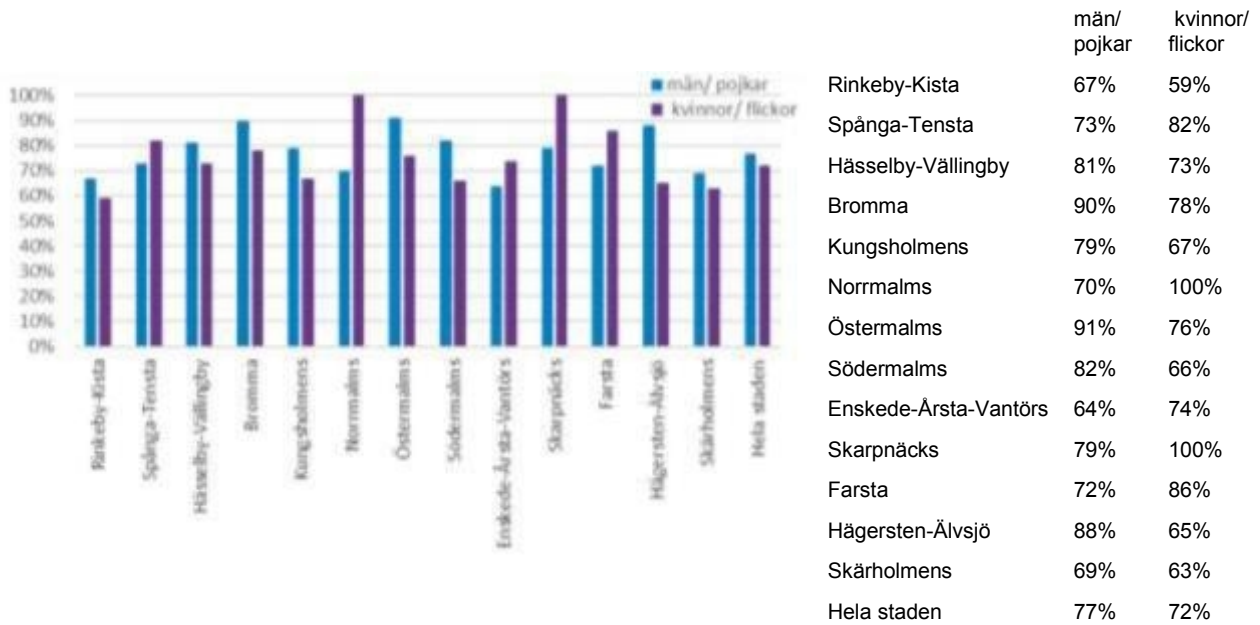
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

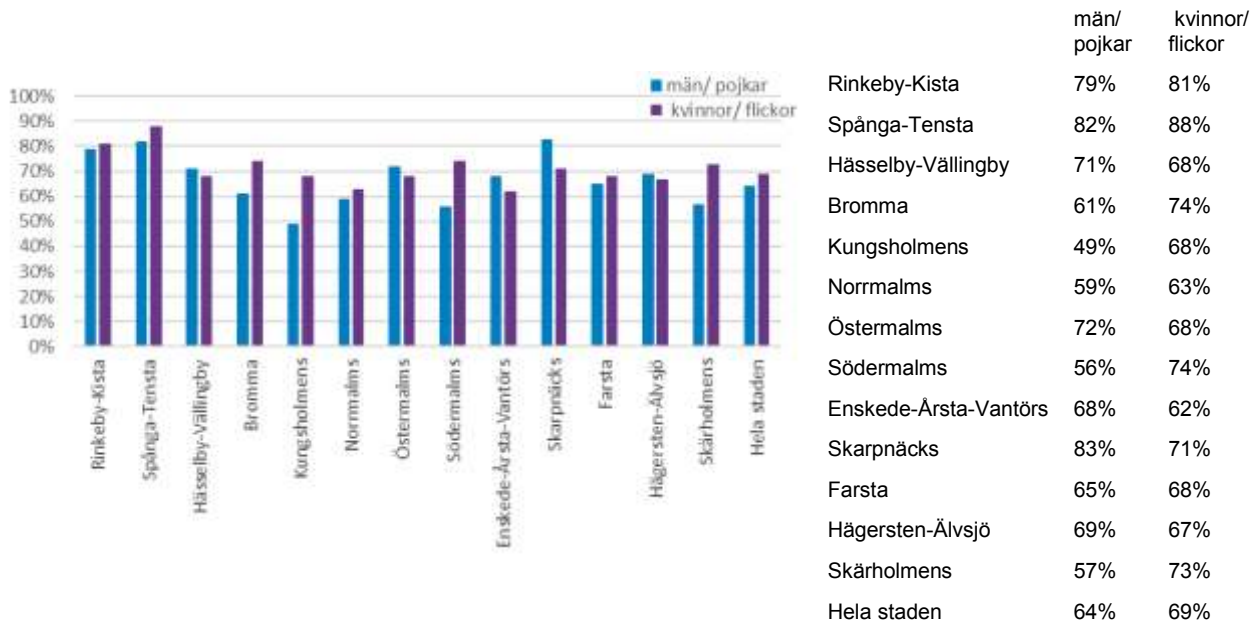
Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)

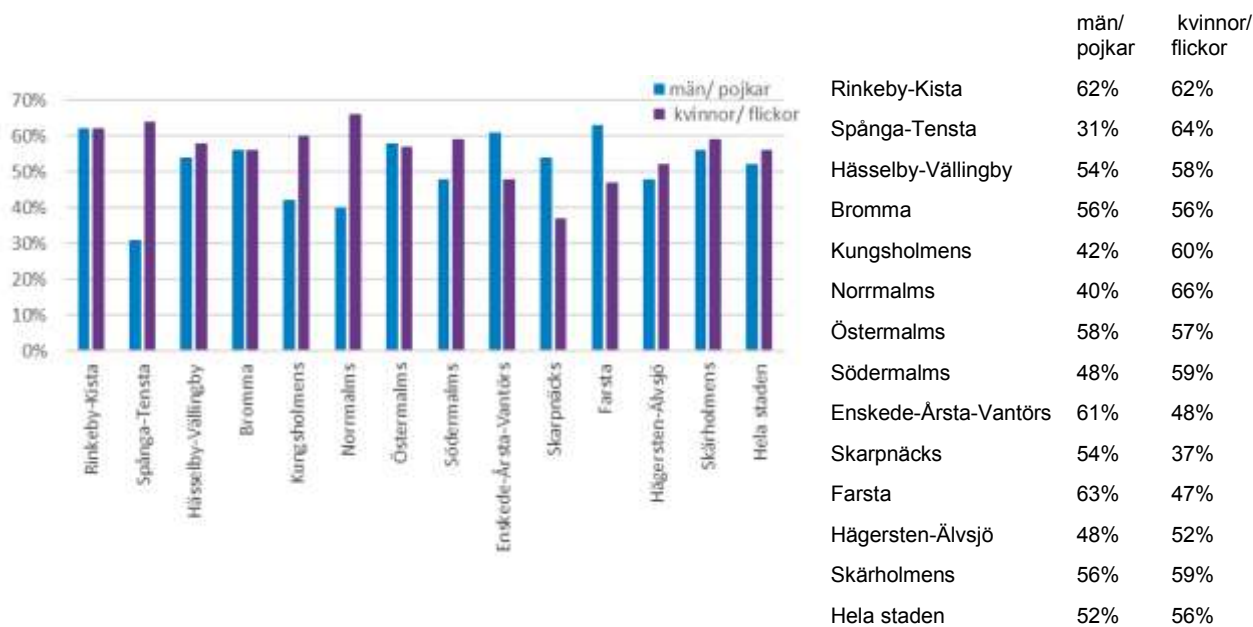
Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen

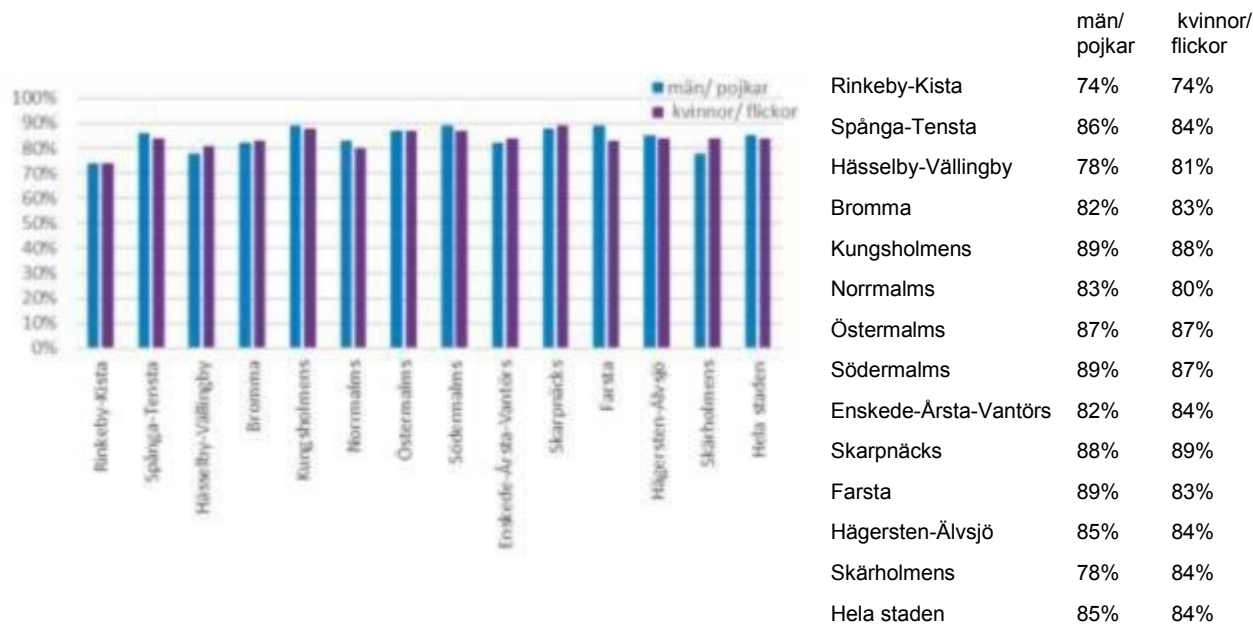
Jämställdhet i staden - en uppföljning

48 (54)

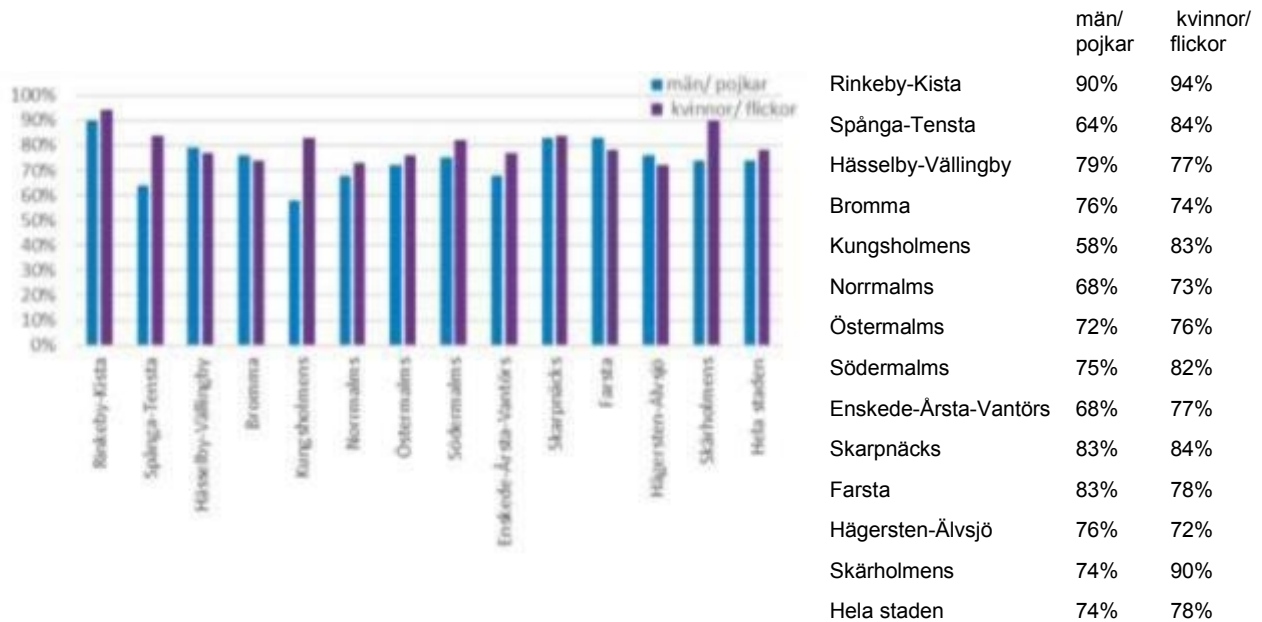
Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra

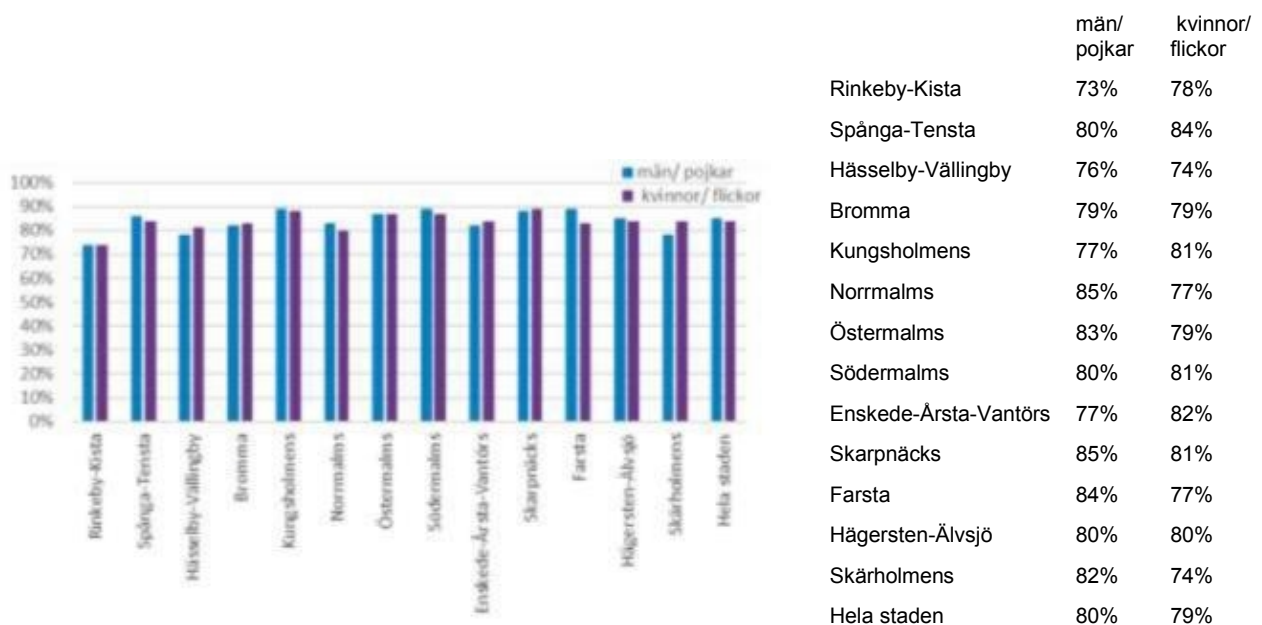
Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten

Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende

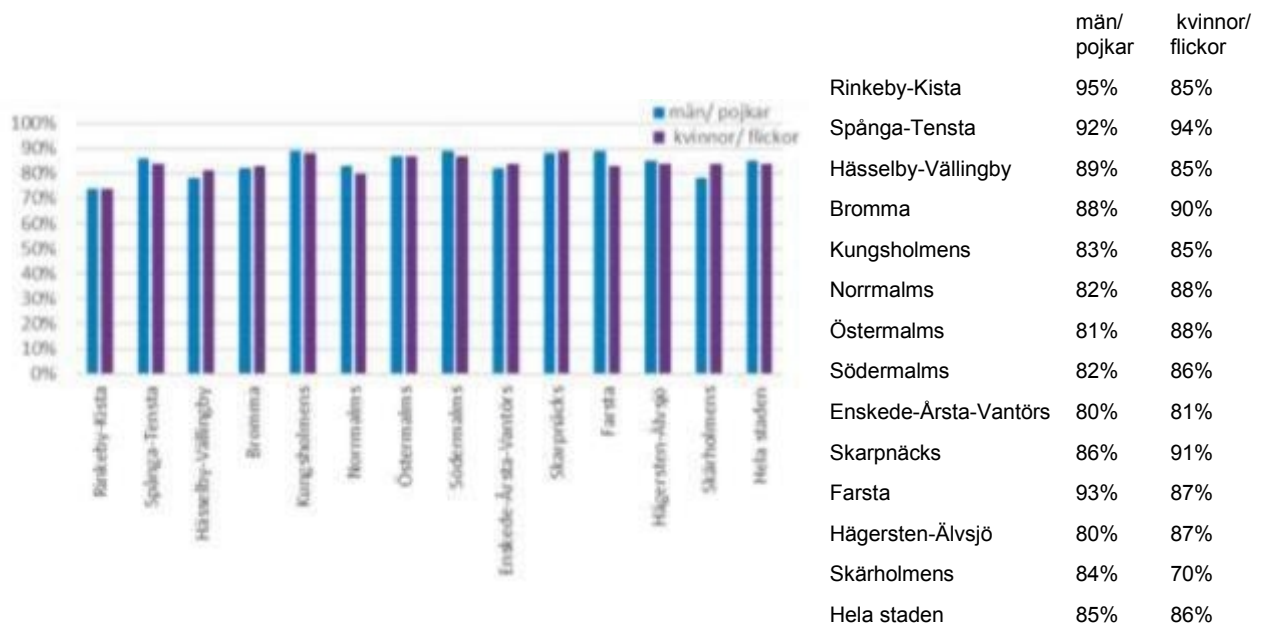
Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten

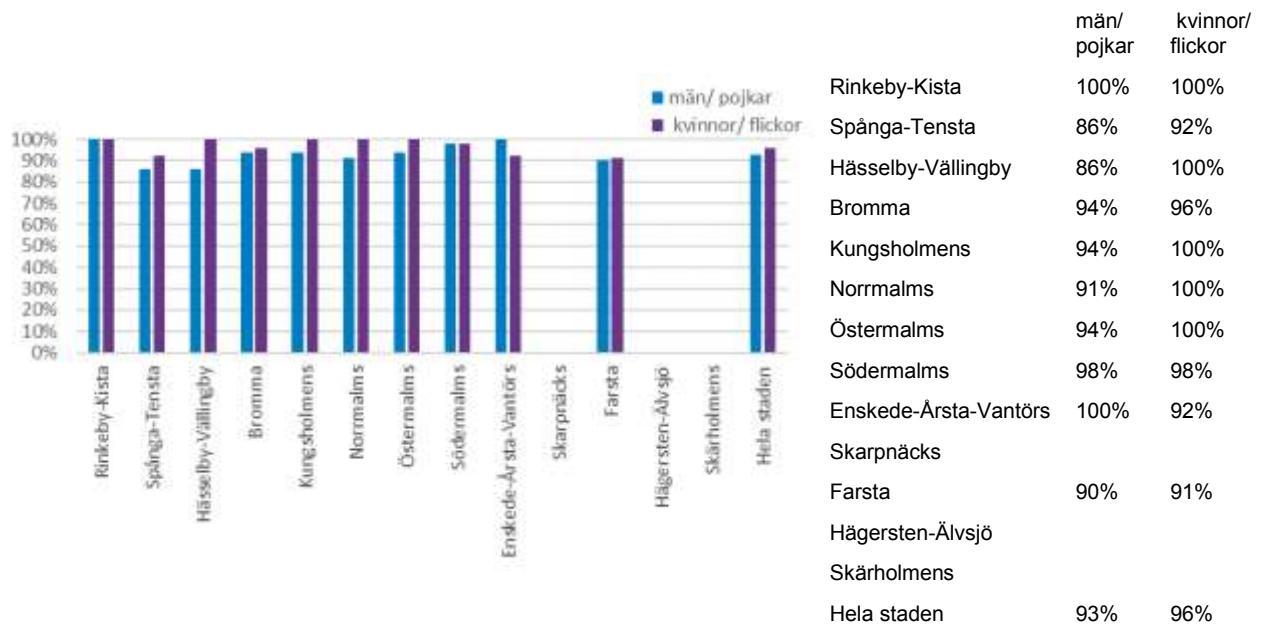
Jämställdhet i staden - en uppföljning

50 (54)

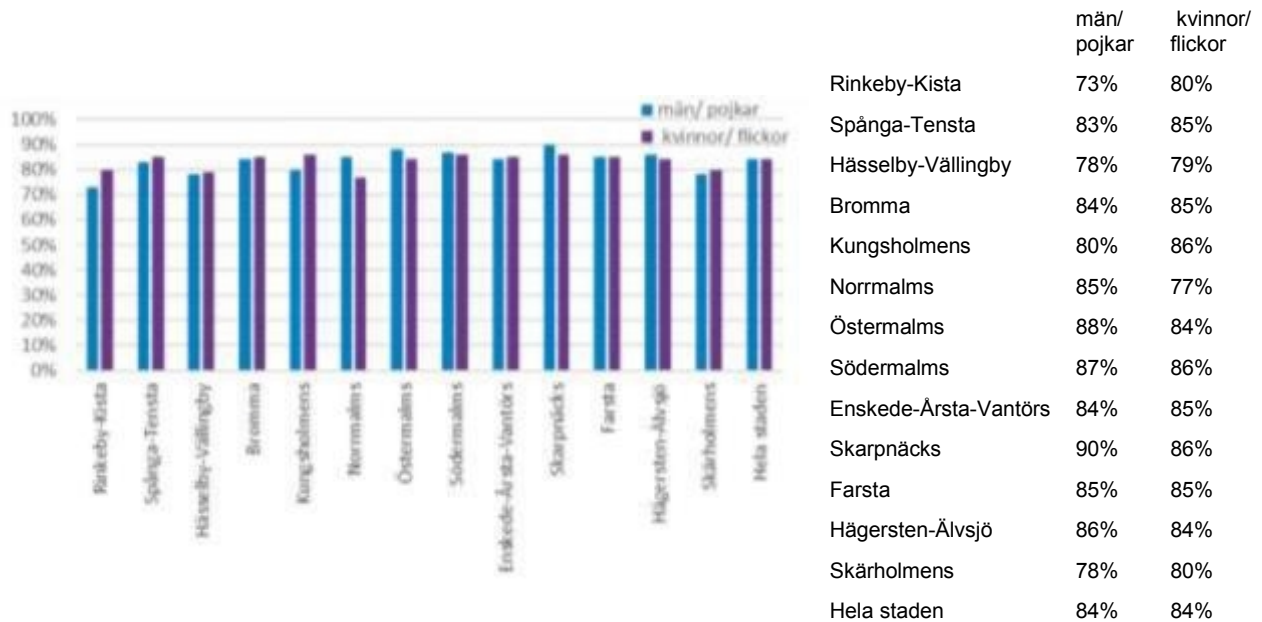
Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende

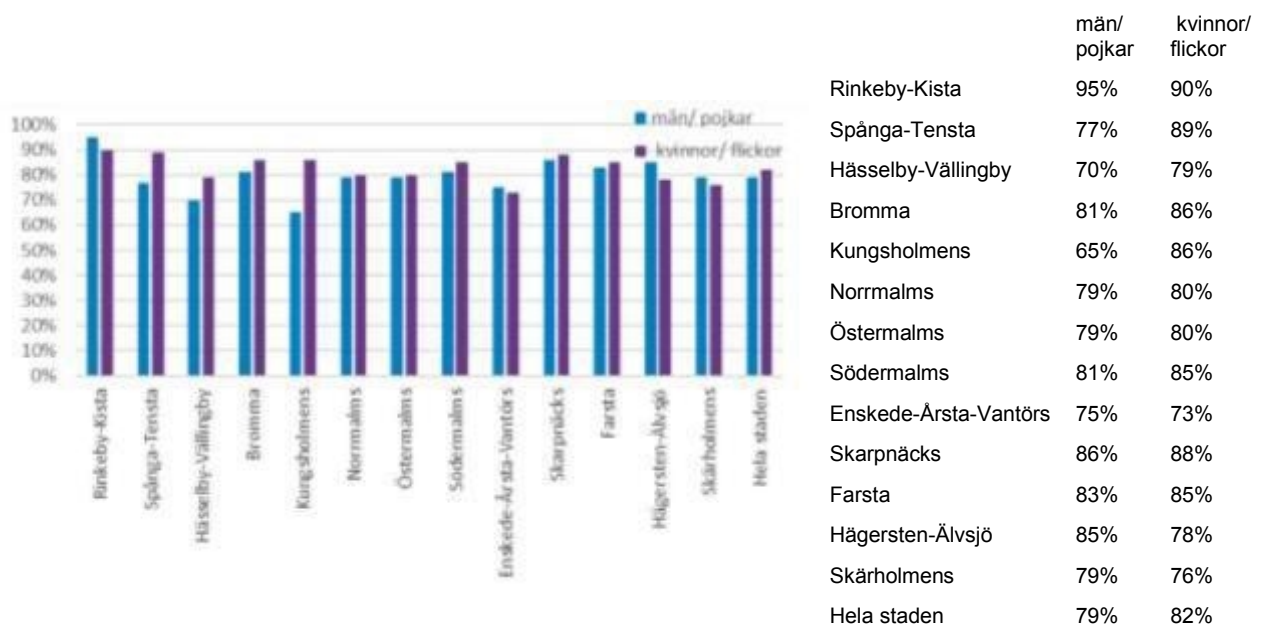
Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet

Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst

Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende

Jämställdhet i staden - en uppföljning

52 (54)

F8. Har det under de senaste tolv månaderna hänt att du varit orolig för att utsättas för brott av något slag?

	män	kvinnor
Svar: Ja	45%	56%
Av de jakande svaren:		
• Ja, varje eller nästan varje dag	3%	3%
• Ja, någon gång i veckan	5%	7%
• Ja, någon gång i månaden	8%	11%
• Ja, några gånger under året	29%	35%
Nej, aldrig	55%	44%

F9a-F9l. Medför din oro för att utsättas för brott att du...?

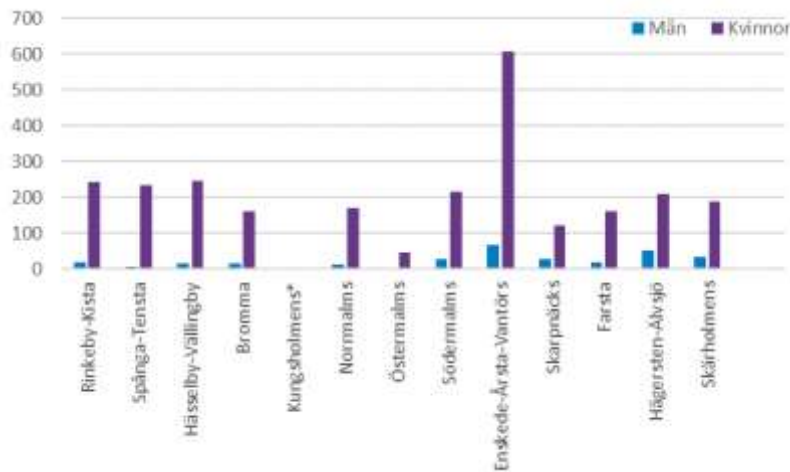
Frågan ställdes till de som svarat jakande på frågan: Har det under de senaste tolv månaderna hänt att du varit orolig för att utsättas för brott av något slag?

	män	kvinnor
• inte går ut under vissa tider på dygnet	25%	37%
• har avstått från någon aktivitet t.ex. att gå på bio, restaurang eller liknande	8%	8%
• är extra vaksam och försiktig när du är ute	59%	65%
• ofta känner dig rädd när du är ute ensam på kvällen	20%	42%
• ofta tar taxi hem när klockan är mycket	24%	36%
• går omvägar för att komma hem på kvällen	16%	21%
• har köpt olika slag av stöldskyddsutrustning	18%	13%
• inte lämnar lägenheten obebakad under någon längre tid	19%	16%
• oftast inte går ut ensam på kvällen	19%	39%
• ofta tänker på brott och ibland har svårt att sova	8%	7%
• är extra försiktig med värdeföremål och kontanter	38%	31%
• tänker på vilka du inleder en konversation med	31%	28%

F32 "Har du själv under de senaste 12 månaderna blivit utsatt för sexuella trakasserier? Med detta menas ovälkomna närmanden eller kränkande anspelningar gällande kring sådant man förknippar med sex."

	män	kvinnor
0		
Svar: Ja	1%	7%

Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten, 2020

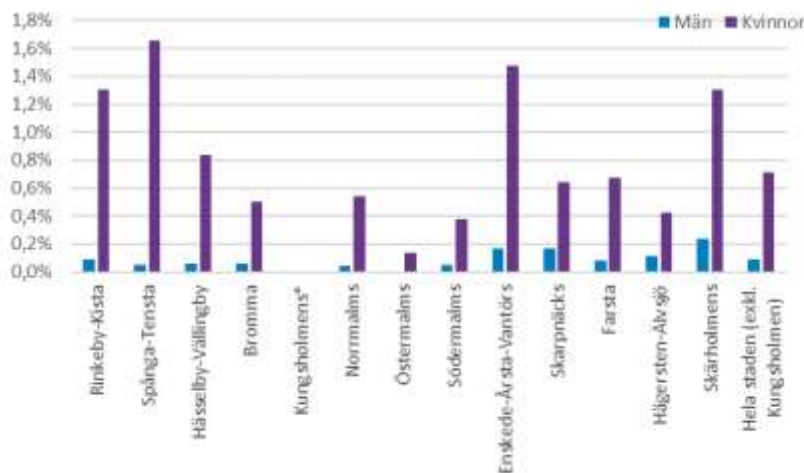

	Män	Kvinnor
Rinkeby-Kista	19	243
Spånga-Tensta	8	234
Hässelby-Vällingby	17	245
Bromma	17	161
Kungsholmens*		
Norrmalms	13	171
Östermalms	..	46
Södermalms	28	217
Enskede-Årsta-Vantörs	67	606
Skarpnäcks	29	123
Farsta	19	162
Hägersten-Älvsjö	52	210
Skärholmens	35	189
.. Färre än 5		

*SDF har ej rapporterat uppgifter

0

Andel personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten i relation till befolkningen 18 år och äldre

	Män	Kvinnor
Rinkeby-Kista	0,1%	1,3%
Spånga-Tensta	0,1%	1,7%
Hässelby-Vällingby	0,1%	0,8%
Bromma	0,1%	0,5%
Kungsholmens*		
Norrmalms	0,0%	0,5%
Östermalms	0,0%	0,1%
Södermalms	0,1%	0,4%
Enskede-Årsta-Vantörs	0,2%	1,5%
Skarpnäcks	0,2%	0,6%
Farsta	0,1%	0,7%
Hägersten-Älvsjö	0,1%	0,4%
Skärholmens	0,2%	1,3%
Hela staden (exkl. Kungsholmen)	0,1%	0,7%

Jämställdhet i staden - en uppföljning
54 (54)

Antal personer som utsatts för våld i nära relation som är kända av socialtjänsten

	2017		2018		2019		2020	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Rinkeby-Kista	220	20	161	14	191	17	243	19
Spånga-Tensta	124	13	145	16	180	14	234	8
Hässelby-Vällingby	287	15	311	14	239	24	245	17
Bromma	117	..	118	19	135	22	161	17
Kungsholmens*	48	..	45	4	102	11	..	..
Norrmalms	45	..	79	7	131	24	171	13
Östermalms	36	..	104	*	56	..	46	..
Södermalms	209	11	157	30	163	23	217	28
Enskede-Årsta-Vantörs	185	..	186	4	567	61	606	67
Skarpnäcks	118	13	135	10	124	22	123	29
Farsta	164	..	175	10	156	17	162	19
Hägersten-Älvsjö	-	-	-	-	-	-	210	52
Hägersten-Liljeholmen	41	..	50	7	53	..	-	-
Älvsjö	120	..	143	15	134	5	-	-
Skärholmens	135	21	335	93	111	5	189	35

.. Färre än 5